A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2015. december 9.*

„Állami támogatások — Bányászati ágazat — A görög hatóságok által az Ellinikos Chrysos bányavállalat részére nyújtott támogatás — A bányaművelési tevékenységet a piaci értéknél alacsonyabb áron átruházó szerződés és az ezen ügyletet terhelő illetékek alóli mentesítés — A támogatási intézkedéseket jogellenesnek nyilvánító és a megfelelő összegek visszatéríttetését elrendelő határozat — Az előny fogalma — A magánbefektető kritériuma”

A T-233/11. és T-262/11. sz. ügyekben,

a **Görög Köztársaság** (képviselik: P. Mylonopoulos, V. Asimakopoulos, G. Kanellopoulos és A. Iosifidou, meghatalmazotti minőségben)

a T-233/11. sz. ügy felperesének,

az **Ellinikos Chrysos AE Metalleion kai Viomichanias Chrysou** (székhelye: Kifissia [Görögország]; képviselik kezdetben: K. Adamantopoulos, E. Petritsi, E. Trova és P. Skouris, később: K. Adamantopoulos, E. Trova, P. Skouris és E. Roussou ügyvédek)

a T-262/11. sz. ügy felperesének

az **Európai Bizottság** (képviselik: É. Gippini Fournier és D. Triantafyllou, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

a Görögország által az Ellinikos Chrysos AE részére nyújtott C 48/08 (korábbi NN 61/08) állami támogatásról szóló, 2011. február 23-i 2011/452/EU bizottsági határozat (HL L 193., 27. o.) megsemmisítése iránti kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (negyedik tanács),

tagjai: M. Prek elnök, I. Labucka és V. Kreuschitz (előadó) bírák,

hivatalvezető: S. Spyropoulos tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. január 28-i tárgyalásra,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelvei: görög és angol.

Ítéletet

A jogvita előzményei

1. *A ténybeli háttér*

1 A kaszándrai (Görögország) bányászat a Közép-Makedónia régió (Görögország) részét képező Chalcidique regionális körzetben (Görögország) található a görög félsziget északi részén, és az Olympias bányatelepet (Görögország), azaz egy ólom-, cink- és aranybányát, a Stratoni bányatelepet (Görögország), azaz egy ólom- és cinkbányát, valamint a Skouries bányatelepet (Görögország), azaz egy réz- és aranylelőhelyet foglalja magában.

2 Miután a Symvoulio tis Epikrateias (görög államtanács) 2002. december 6-án (3615/2002. sz. ítélet) eljárási hibák miatt megsemmisítette a Stratoni bányatelep kiterjesztési tervére vonatkozó engedélyeket, különösen mert az öt hatáskörrel rendelkező miniszter (a fejlesztési, a környezetvédelmi, a mezőgazdasági, a kulturális és az egészségügyi miniszter) nem hozott közös miniszteri határozatot, e bányatelepen már nem végeztek tevékenységet. Ezen ítélet végrehajtása érdekében a fejlesztési minisztérium két határozatot hozott: először is megtiltott minden bányászati kitermelést Stratoniban, másodszor pedig elrendelte további védelmi intézkedések meghozatalát.

3 2003. február 18-án a fejlesztési minisztérium új bányászati engedélyt adott a Stratoni bányatelepen való kitermeléshez, és hatályon kívül helyezte a 2003. január 7-i és 29-i korábbi aktusait. A tevékenységek azonban továbbra is felfüggesztve maradtak valamennyi kaszándrai bányában a 2003-as év egészében.

4 A kaszándrai bányák 1927 óta egy görög társaság tulajdonában voltak egészen addig, amíg pályázati felhívás keretében a TVX Hellas AE-nek, egy, a kanadai TVX Gold Inc. társaság által irányított társaságnak el nem adták azokat, amely kanadai társaság 2002 júniusában beolvadt egy kanadai cégcsoportba, amelynek anyavállalata a Kinross Gold Corp. (a továbbiakban: Kinross-csoport).

5 Figyelemmel a már megvalósított beruházásokra, valamint a környezet helyreállításával kapcsolatos kiadásokra – ahogyan azokat a fenti 2. és 3. pontban említett közigazgatási és bírósági határozatok előírták –, a TVX Hellast jelentős veszteségek érték. Következésképpen a Kinross-csoport úgy határozott, hogy leányvállalatának a kaszándrai bányákban folytatott tevékenységeit 2003 januárjától megszakítja, és elhagyja a görög piacot.

6 A Kinross-csoport annak érdekében, hogy a Görögországban folytatott tevékenységeit végleg megszüntesse, tárgyalásokat kezdett a görög állammal, amelyek 2003. december 12-én peren kívüli egyezségre vezettek, amelyet a 3220/2004. sz. görög törvény 51. cikke ratifikált (a továbbiakban: peren kívüli egyezség).

7 A peren kívüli egyezség értelmében a Görög Köztársaság megszerezte a TVX Hellas eszközeinek tulajdonjogát, ahogyan azokat az említett egyezség II. része leírja, és e társaságnak tizenegy millió euró pénzbeli kártalanítást fizetett.

8 Ugyanezen a napon a Görög Köztársaság az említett eszközök adásvételéről szóló szerződést írt alá az Ellinikos Chrysos AE Metalleion kai Viomichanias Chrysouval (a továbbiakban: Ellinikos Chrysos), amely társaságot az említett eszközök átvétele érdekében hozták létre, és amely társaság fő beruházója a European Goldfields Ltd., egy, a balkáni bányatelepek felvásárlására, kutatására és fejlesztésére szakosodott kanadai társaság volt. Az említett szerződést a 3220/2004. sz. görög törvény 52. cikke ratifikálta (a továbbiakban: vitatott szerződés).

2. *A releváns szerződéses rendelkezések*

9 A 3220/2004. sz. görög törvény 51. cikke ratifikálja a peren kívüli egyezséget, és kimondja, hogy az egyezséget kötő felek azért fogadták el ezen egyezséget, hogy elkerüljék az igen költséges, évekig elhúzódó és bizonytalan kimenetelű választottbírósági eljárásokat és bírósági peres eljárásokat. Ezen egyezség mind a görög állam, mind pedig a TVX Hellas és a TVX Gold részéről egyik félnek a másik féllel szemben fennálló bármilyen jogának vagy követelésének kölcsönös, teljes és hiánytalan kielégítését jelenti.

10 A peren kívüli egyezség értelmében a görög állam megszerzi a TVX Hellas eszközeinek összességét, és kötelezettséget vállal egyrészt arra, hogy utóbbinak tizenegy millió euró összegben észszerű pénzbeli kártalanítást fizet, másrészt pedig arra, hogy mentesíti az említett társaságot, illetve annak igazgatótanácsi tagjait a szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség minden olyan következménye, illetve minden olyan kötelezettség alól, amely az általános környezetvédelmi rendelkezések esetleges megsértése miatt állna fenn, amely kötelezettségszegéseket elévültnek tekintenek. Ezenkívül az említett egyezség értelmében ezen eszközök átruházására úgy kerül sor, hogy a releváns rendelkezések szerint az ezen egyezséget ratifikáló törvényt közzéteszik az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*, anélkül hogy szükség lenne bejegyzésre vagy más nyilvántartásba vételre.

11 A 3220/2004. sz. görög törvény 52. cikke ratifikálja a vitatott szerződést, amelyben a görög állam az Ellinikos Chrysos társaságra ruházta azon eszközök összességét, amelyeket a TVX Hellas a peren kívüli egyezség értelmében ráruházott.

12 A vitatott szerződés 1. cikke értelmében a görög állam eladja az Ellinikos Chrysosnak, illetve ráruházza és rendelkezésére bocsátja a TVX Hellas eszközeinek összességét a fennálló állapotukban, amely eszközöket a görög állam a peren kívüli egyezség értelmében szerzett meg. Az említett cikk ezt követően felsorolja valamennyi vagyontárgyat, és különösen akként rendelkezik, hogy „a görög állam az átvevőre ruházza valamennyi olyan fennálló közigazgatási és egyéb engedélyt, illetve jóváhagyást is, amelyet bírósági határozattal nem semmisítettek meg, vagy nem függesztettek fel, és azok az átvevő nevében és javára érvényesek, amint azok a jelen szerződés IV. mellékletében szerepelnek”.

13 A vitatott szerződés 1.3 cikke kimondja, hogy az Ellinikos Chrysost „semmilyen felelősség nem terheli a környezetben keletkezett vagy harmadik személyeknek okozott olyan kárért, amely a jelen szerződést ratifikáló közzétételt megelőzően következett be, vagy ha a kár az említett közzétételt megelőző okból keletkezett”.

14 A vitatott szerződés 2. cikke szerint „[a] korábban a TVX Hellas tulajdonában lévő és a jelen megállapodás értelmében eladott eszközök összességének ára tizenegy millió euró”, és „[e]zen árat – a ratifikáló törvény Hivatalos Lapban történő közzétételétől számított öt munkanapon belül – közvetlenül a TVX Hellasnak kell átutalni, kiegyenlítve ez utóbbinak a peren kívüli egyezség értelmében a görög állammal szemben fennálló követelését”.

15 A vitatott szerződés 1.3 cikke értelmében tett kötelezettségvállalásokon kívül az említett szerződésnek „Az átvevő és a görög állam kötelezettségei” című 3. cikke leírja a felek egymással szembeni kötelezettségvállalásait. E szerződés 3.1 cikke értelmében az átvevő vállalja különösen, hogy:

„a) a szükséges engedélyek és jóváhagyások nyújtására előírt – a 3.3 cikkben említett – határidő lejártáig […] elvégez minden, a környezetvédelemhez és karbantartáshoz szükséges cselekményt, és lefolytatja a megfelelő eljárásokat;

b) minden olyan bányában, illetve a bányák egy részében, amelyeknek a vonatkozó működési engedélyeit és jóváhagyásait bírósági határozat nem semmisítette meg vagy függesztette fel, megkezdi mindazon előkészítő cselekmények elvégzését, amelyek három hónapot meg nem

haladó észszerű határidőn belül lehetővé teszik a bányák termelésének újraindítását. A kaszándrai bányák működésének ezen újraindítása keretében az átvevő szerződteti az adott időpontban szükséges személyzetet, többek között a kaszándrai bányák korábbi munkavállalóit […]”.

16 A vitatott szerződés 3.2 cikke szerint az átvevő ezenkívül kötelezettséget vállal arra, hogy „legkésőbb a jelen szerződést ratifikáló törvény közzétételétől számított 24 hónapon belül átfogó beruházási tervet készít a kaszándrai bányák fejlesztéséről, valamint az aranyolvasztómű megépítéséről és működtetéséről, amelyhez a releváns jogszabályokban előírt minden olyan tanulmányt csatol, amely a vonatkozó engedélyek és jóváhagyások megszerzéséhez szükséges”.

17 A vitatott szerződés 3.3 cikke értelmében a görög állam kötelezettséget vállal arra, hogy „[k]ét hónapon belül megvizsgálja az előző bekezdésben említettek szerint benyújtott beruházási tervet, és legfeljebb tíz hónapon belül megadja valamennyi szükséges engedélyt és jóváhagyást”.

18 A vitatott szerződés 3.4 cikke kimondja, hogy „[a]z illetékes hatóságok által jóváhagyott beruházási terv a jelen szerződés mellékletének és szerves részének tekintendő, és a megállapodás rendelkezései értelmében kötelező a felekre nézve”.

19 A vitatott szerződés 3.5 cikke szerint az átvevő kötelezettséget vállal arra, hogy „megvalósítja a jóváhagyott beruházási tervet azáltal, hogy a termelési tevékenységet legkésőbb az általa megkapott közigazgatási engedélyekben és jóváhagyásokban megállapított határidőkön belül beindítja”.

20 A vitatott szerződésnek „A felek szerződéses kötelezettségei nemteljesítésének következményei” című 4. cikke kimondja, hogy amennyiben a szerződő felek valamelyike nem teljesíti szerződéses kötelezettségeit, az említett szerződés felmondható. Felmondás esetén az átvevő köteles visszaszolgáltatni a görög államnak az eszközök összességét, utóbbi pedig köteles közvetlenül az átvevőnek visszafizetni a tizenegy millió eurót kitevő megfizetett árat, és köteles megfelelő kártérítést fizetni. Amennyiben a görög állam törvényi vagy rendeleti rendelkezések, valamint bármely más közigazgatási intézkedések elfogadásával egyoldalúan módosítja e szerződés rendelkezéseit, illetve a beruházási tervvel kapcsolatos engedélyek és jóváhagyások rendszerét, a szóban forgó szerződés felmondható.

21 A vitatott szerződés 5. cikke szerint „a kaszándrai bányák működtetésével kapcsolatban az átvevőt semmilyen pénzügyi kötelezettség nem terheli, amennyiben az a jelen szerződést ratifikáló törvény közzétételét megelőzően keletkezett”, és „[a] korábban a TVX Hellas tulajdonában lévő és a görög állam által megszerzett eszközök összességének az átvevőre való átruházása mentes az átruházási illeték alól”.

22 A 3220/2004. sz. görög törvény 53. cikke ratifikál egy másik, a TVX Hellas, a TVX Gold, az Ellinikos Chrysos és a görög állam között 2003. december 22-én kötött szerződést, amely az ügylet ára megfizetésének a vitatott szerződés 2. cikkében megállapított módjaira vonatkozik. Ez utóbbi szerződés 4. cikke kimondja, hogy ha a törvény általi ratifikációra 2004. január 31-ig nem kerül sor, a görög állam kötelezettséget vállal arra, hogy visszafizeti az Ellinikos Chrysosnak az ez utóbbi által ugyanezen törvény 1. cikke értelmében a TVX Hellasnak fizetendő előleget.

23 A 3220/2004. sz. görög törvény 56. cikke szerint a vitatott szerződés az említett törvénynek a *Görög Köztársaság Hivatalos Lapjában* történő közzétételét követő napon lép hatályba. Ez utóbbi törvényt 2004. január 28-án tették közzé. 2004. január 30-án az Ellinikos Chrysos tizenegy millió eurót fizetett, és minden fizetési kötelezettség alól mentesült.

3. *A közigazgatási eljárás*

24 2007. július 9-én az Európai Közösségek Bizottságához panasz érkezett, miszerint a Görög Köztársaság a vitatott szerződéssel két támogatási intézkedést nyújtott az Ellinikos Chrysosnak. A görög hatóságok 2007. november 5-i levelükben megtették az e panaszra vonatkozó észrevételeiket. Ezt követően a Bizottság a 2008. április 7-i és június 25-i leveleiben kiegészítő tájékoztatás iránti kérelmeket küldött, amelyekre a görög hatóságok a 2008. május 13-i, illetve július 30-i levelükben válaszoltak.

25 2008. december 10-i határozatával a Bizottság a szóban forgó intézkedésekkel kapcsolatban megindította az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást, és felhívta az érintett feleket észrevételeik megtételére (C(2008) 7853 végleges határozat [HL 2009. C 56., 45. o., a továbbiakban: eljárást megindító határozat]).

26 Az Ellinikos Chrysos 2009. április 10-én megtette az eljárást megindító határozattal kapcsolatos észrevételeit. Kiegészítő tájékoztatás iránti kérelemre válaszolva az Ellinikos Chrysos 2009. július 29-én, 2010. január 15-én és 2010. május 4-én kiegészítő észrevételeket tett. Ezenkívül a Bizottság és az Ellinikos Chrysos között 2009. június 26-án és 2010. június 24-én két találkozóra került sor.

27 Három további érintett fél terjesztette elő észrevételeit, nevezetesen a European Goldfields, a kaszándrai bányák szakszervezeti szövetségei és a bányászati tevékenységek görög megfigyelőközpontja. Végül 2011. január 4-én az Ellinikos Chrysos nem hivatalos dokumentumot küldött a Bizottságnak, amelyben kifejezte a ténybeli háttér Bizottság általi értékelésével és megállapításával, valamint a Bizottság által elfogadott értékelési módszerrel kapcsolatos aggodalmait.

4. *A megtámadott határozat*

28 2011. február 23-án a Bizottság elfogadta a Görögország által az Ellinikos Chrysos részére nyújtott C 48/08 (korábbi NN 61/08) állami támogatásról szóló 2011/452/EU határozatot (HL L 193., 27. o., a továbbiakban: megtámadott határozat), amely e támogatást a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította (1. cikk), és elrendelte annak a Görög Köztársaság általi visszatéríttetését (2. és 3. cikk).

29 A megtámadott határozat rendelkező része kivonatosan a következőképpen szól:

„1. cikk

A [Görög Köztársaság] által az Ellinikos Chrysos […] számára jogellenesen, az [EUMSZ] 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével […] nyújtott 15,34 millió [euró] állami támogatás a belső piaccal összeegyeztethetetlen.

2. cikk

(1) [A Görög Köztársaságnak] vissza kell fizettetnie a kedvezményezettel a 1. cikkben említett támogatást.

(2) A visszafizettetendő összegeknek magukban kell foglalniuk a kamatokat, attól az időponttól kezdődően, amikor az összegeket a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, tényleges visszafizetésük időpontjáig.

[…]

3. cikk

(1) A 1. cikkben említett támogatás visszafizettetésének haladéktalanul és ténylegesen meg kell történnie.

(2) [A Görög Köztársaságnak] biztosítania kell, hogy e határozatot az arról való értesítéstől számított négy hónapon belül végrehajtsák."

30 Az említett határozat a két támogatási intézkedést a következőképpen határozza meg (a megtámadott határozat (15)–(18) preambulumbekezdése):

„II.c. Az 1. intézkedés: piaci érték alatti eladás

(15) […] A görög állam […] eladta a kaszándrai bányákat az Ellinikos Chrysosnak 11 millió [euróért], előzetes vagyonértékelés vagy nyílt pályázat nélkül. Az adásvétel a következőkre terjedt ki:

a) a Stratoni, Skouries és Olympias bányák, a vonatkozó bányászati jogokkal együtt;

b) a földterület;

c) az ásványtartalékok; és

d) az állóeszközök (bányászati és feldolgozó berendezések, a munkavállalóknak fenntartott házak és ipari épületek)."

A görög hatóságok szerint az intézkedés célja olyan tulajdonos megtalálása volt, aki hajlandó a bányák üzemeltetésére, ezzel a foglalkoztatás fenntartására és a környezet védelmére.

[…]

„II.d. A 2. intézkedés: Adóelengedés és a jogi költségek csökkentése […]

(18) Ebben a határozatban a Bizottság az 1. és 2. intézkedés tekintetében összesen 15,34 millió [euró] összegű állami támogatást állapított meg […]"

31 Az első támogatási intézkedést és különösen a kaszándrai bányák értékének kiszámítását illetően a Bizottság külön-külön megvizsgálta az e bányákat alkotó három különböző bányatelepet (Stratoni, Olympias és Skouries), éspedig az egyes bányáknak az adásvétel időpontjában fennálló gazdasági tényezőkre alapított értéke, valamint az egyes bányák működőképessége alapján. Az említett érték megállapításához a Bizottság felhasznált egy, a bányászati ágazatban szakosodott nemzetközi tanácsadó társaság által a European Goldfields megbízásából – ez utóbbinak az említett társaságban való tőkeemelési terve keretében – készített szakértői jelentést, amely az értékelés tényleges időpontjaként 2004. június 30. éjféljét veszi figyelembe (a továbbiakban: szakértői jelentés). Az említett jelentés a Bizottság által a szóban forgó értékelésre alkalmazandónak tekintett jövedelemmegközelítés alapján a következő nettó értékeket adta a három bányának: az Olympias bányatelep esetében – 28,79 millió egyesült államokbeli dollár (USD), illetve – 23,7 millió euró negatív érték, a Stratoni bányatalap esetében 10,48 millió USD, illetve 8,6 millió euró pozitív érték, Skouries bányatelep esetében pedig 15,72 millió USD, illetve 12,9 millió euró pozitív érték, így e három érték összege – 2,59 millió euró negatív összeget tesz ki (a megtámadott határozat (68)–(74) preambulumbekezdése).

32 Különösen az Olympias bányatelep értékét illetően a Bizottság a megtámadott határozat (75) és (76) preambulumbekezdésében mindazonáltal a következőket állapította meg:

„(75) […] [A]z eladás idején a Olympias bánya nettó jelenértéke (termelési állapothoz közeli szinten) valóban negatív volt. Mindazonáltal […] az Olympias bánya negatív nettó jelenértéke azt jelenti, hogy az eladás idején a bánya elmúlt 11 évben megfigyelt árszint melletti üzemeléséből várható eredmény negatív lett volna. Az arany árát tekintve, bárki is lett volna az Olympias bánya tulajdonosa, a bánya üzemeltetésének beszüntetése mellett döntött volna, és törekednie kellett volna a veszteségek lehetőségek szerinti megelőzésére. Amint az bizonyításra került, a vevő a bánya üzemeltetésének beszüntetésével a veszteségeket 5,5 millió [euróra] tudta korlátozni, amely összeg a vevő által a szerződés alapján környezetvédelmi és karbantartási célokra viselendő összegnek felel meg. Azonban pusztán ebből nem lehet azt a következtetést levonni, hogy az Olympias bánya értékét – 5,5 millió [euróra] kell becsülni, mivel egy bánya tulajdonának megszerzése elviekben opciós értéket is hordoz: a tulajdonos jó időkben (magas arányárak mellett) üzemeltetheti a bányát, míg rossz időkben (amikor az aranyárak nem elég magasak) dönthet az üzemeltetés felfüggesztése mellett. Ennek megfelelően az Ellinikos Chrysos juthatott arra a döntésre, hogy a bányát a kaszándrai csomag [helyesen: bányaegyüttes] részeként veszi meg, vagy pedig abból a célból, hogy a későbbiekben képes lesz majd az ahhoz szükséges beruházásokra az Olympias bányában, hogy nyereségesen újraindítsa a kitermelést, ha az arányárak (lényegesen) az előző 1993–2003-as időszakban megfigyelt árak fölé emelkednek.

(76) Az opciós értékre megbízható becslést készíteni meglehetősen bonyolult. Még fontosabb, hogy ezt az értéket korrigálni kéne annak (eshetőlegesen magas) valószínűségével, hogy még ha az aranyárak kellően magasak lennének is a nyereséges üzemeltetéshez, nem feltétlenül adják meg a bányára az engedélyt. […] [A]z Olympias bánya bányászati és aranyfeldolgozási engedélyét súlyosnak ítélt környezetvédelmi okokból helyezték hatályon kívül [helyesen: vonták vissza]. Ezért helyénvalónak tűnne az Olympias bányát opciós értékkel rendelkezőnek tekinteni, melynek értéke óvatos becsléssel zérusban állapítható meg. Ennek megfelelően az Olympias bánya nettó jelenértékét – 5,5 millió [euróval] kell a becslésbe beállítani.”

Az eljárás és a felek kérelmei

33 A Törvényszék Hivatalához 2011. április 28-án benyújtott keresetlevelével a Görög Köztársaság keresetet indított, amelyet a T-233/11. szám alatt vettek nyilvántartásba.

34 A Törvényszék Hivatalához 2011. május 20-án benyújtott keresetlevelével az Ellinikos Chrysos keresetet indított, amelyet a T-262/11. szám alatt vettek nyilvántartásba.

35 A Törvényszék Hivatalához 2011. augusztus 9-én benyújtott kérelmében a European Goldfields kérte, hogy a Görög Köztársaság kérelmeinek támogatása végett beavatkozhasson a T-233/11. sz. ügybe.

36 2011. szeptember 7-i végzésével a Törvényszék ötödik tanácsának elnöke az Európai Unió Bírósága alapokmánya 40. cikkének második bekezdése értelmében, amely rendelkezés az említett alapokmány 53. cikkének első bekezdése értelmében a Törvényszék előtti eljárásban is alkalmazandó, a fenti 35. pontban említett beavatkozási kérelmet elutasította azzal az indokkal, hogy egy tagállam és az Európai Unió egyik intézménye közötti jogvitáról van szó, továbbá a European Goldfieldset saját költségeinek viselésére kötelezte.

37 A Törvényszék Hivatalához 2011. augusztus 9-én benyújtott kérelmében a European Goldfields kérte, hogy az Ellinikos Chrysos kérelmeinek támogatása végett beavatkozhasson a T-262/1. sz. ügybe.

38 2012. március 27-i végzésével a Törvényszék ötödik tanácsának elnöke a Bíróság alapokmánya 40. cikkének második bekezdése értelmében, amely rendelkezés az említett alapokmány 53. cikkének első bekezdése értelmében a Törvényszék előtti eljárásban is alkalmazandó, a fenti 37. pontban említett beavatkozási kérelmet elutasította, mivel a European Goldfields csak a jogvita kimeneteléhez fűződő közvetett és potenciális érdeket igazolt, továbbá e társaságot saját költségeinek viselésére kötelezte.

39 Mivel a Törvényszék tanácsainak összetétele megváltozott, a Törvényszék elnöke 2013. október 3-án az ügyeket egy másik, a negyedik tanácsba beosztott előadó bírónak osztotta ki újra, következésképpen a jelen ügyeket e tanács elé utalták.

40 2014. augusztus 7-én a Törvényszék 1991. május 2-i eljárási szabályzata 64. cikke 3. §-ának a) pontja szerinti pervezető intézkedés címén a Törvényszék írásbeli kérdéseket intézett a felekhez, amelyekre azok a megadott határidőn belül válaszoltak.

41 Ugyanezen a napon a Törvényszék meghallgatta a feleket a T-233/11. és T-262/11. sz. ügyeknek a szóbeli eljárás lefolytatása és az eljárást befejező ítélet meghozatala céljából történő esetleges egyesítésével kapcsolatban.

42 2014. szeptember 2-án a Bizottság benyújtotta észrevételeit, jelezve, hogy ezen egyesítéssel szemben nincs elvi kifogása.

43 2014. október 1-jei és 2-i leveleiben a Görög Köztársaság jelezte, hogy tiltakozik a T-233/11. és T-262/11. sz. ügyek egyesítése ellen. Közölte továbbá, hogy egyesítés esetén a T-233/11. sz. ügy iratainak egyes elemeit bizalmasnak kell tekinteni, és az említett iratok egyes részeinek a beavatkozó féllel szembeni bizalmas kezelése iránti kérelmet nyújtott be, továbbá csatolta beadványainak nem bizalmas változatát.

44 2014. október 29-én a Törvényszék úgy határozott, hogy a T-233/11. és T-262/11. sz. ügyeket a szóbeli eljárás lefolytatása céljából nem egyesíti.

45 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (negyedik tanács) a szóbeli eljárás megnyitásáról határozott.

46 A Törvényszék a 2015. január 28-i tárgyalásokon meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Törvényszék által feltett szóbeli kérdésekre adott válaszaikat. E tárgyalásokon meghallgatták a feleket a T-233/11. és T-262/11. sz. ügyeknek az eljárást befejező határozat meghozatala céljából történő esetleges egyesítésével kapcsolatban. A T-233/11. sz. ügyben a Görög Köztársaság ismét úgy nyilatkozott, hogy ellenzi ezen egyesítést, miközben a Bizottság nem emelt kifogást. A T-262/11. sz. ügyben a felek alakszerűen nem tiltakoztak az említett egyesítés ellen.

47 A Görög Köztársaság és az Ellinikos Chrysos (a továbbiakban: együtt: felperesek) azt kérik, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

48 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– a T-233/11. sz. ügyben benyújtott keresetet mint megalapozatlant utasítsa el, a T-262/11. sz. ügyben benyújtott keresetet pedig mint részben elfogadhatatlant és mint részben megalapozatlant utasítsa el;

– a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

49 A Törvényszék eljárási szabályzata 68. cikkének (1) bekezdése alapján ítélethozatal céljából egyesítették az ügyeket.

1. *Az elfogadhatóságról*

50 A T-262/11. sz. ügyben a Bizottság kételyeit fejezi ki a keresetlevélnek a Bíróság alapokmányának 21. cikkére és az 1991. május 2-i eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontjára tekintettel való elfogadhatóságával kapcsolatban, mivel a keresetlevél feleslegesen hosszú, és az abban felhozott jogalapokat zavarosan adták elő. Ezenkívül a mellékletekre az oldalszámok megjelölése nélkül való utalás nem „pontos”. Egyébiránt nem nyújtották be az említett mellékletek mindegyikét az említett ügyben az eljárás nyelvének választott nyelven az említett 1991. május 2-i eljárási szabályzat 35. cikke 3. §-ának megfelelően, és ennélfogva a Bizottság azokat nem vizsgálta meg. Ezenkívül, amennyiben az Ellinikos Chrysos azt állítja, hogy a Bizottság elferdítette az érveit, a Bizottság ezt adott esetben annak tudja be, hogy a keresetlevél kevéssé egyértelmű.

51 Az Ellinikos Chrysos vitatja a Bizottság érveit.

52 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság alapokmányának 21. cikke és az 1991. május 2-i eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontja értelmében a keresetlevélnek tartalmaznia kell a jogvita tárgyát és a felhozott jogalapok rövid ismertetését.

53 Az ítélkezési gyakorlat szerint ezen információnak kellően egyértelműnek és pontosnak kell lennie, hogy lehetővé tegye az alperes számára védekezésének előkészítését és a Törvényszék számára a keresetről való határozathozatalt. Ugyanez vonatkozik minden kereseti kérelemre, amelyet olyan jogalapokkal és érvekkel kell ellátni, amelyek lehetővé teszik úgy az alperes, mint a bíró számára a kérelem megalapozottságának értékelését (1994. július 7-i Dunlop Slazenger kontra Bizottság ítélet, T-43/92, EBHT, EU:T:1994:79, 183. pont). Így a kereset elfogadhatóságához az szükséges, hogy azok a lényeges ténybeli és jogi körülmények, amelyeken a kereset alapul, legalább röviden, de összefüggően és érthetően kitűnjenek magából a keresetlevél szövegéből. E tekintetben a keresetlevél szövegének egyes pontjait ugyan alátámaszthatják és kiegészíthetik a csatolt iratok meghatározott részeire történő hivatkozások, a más, akár a keresetlevélhez mellékelt iratokra való általános hivatkozás nem pótolhatja a jogi érvelés azon lényegi elemeinek hiányát, amelyeknek a fent említett rendelkezések szerint a keresetlevélben kell szerepelniük (lásd: 2007. szeptember 17-i Microsoft kontra Bizottság ítélet, T-201/04, EBHT, EU:T:2007:289, 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2009. május 7-i NVV és társai kontra Bizottság ítélet, T-151/05, EBHT, EU:T:2009:144, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2011. október 5-i Transcatab kontra Bizottság ítélet, T-39/06, EBHT, EU:T:2011:562, 366. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Továbbá nem a Törvényszéknek kell a mellékletekben megkeresnie és azonosítania azokat a jogalapokat és érveket, amelyek a kereset alapját képezhetik, mivel e mellékleteknek tisztán bizonyító és kisegítő szerepük van (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EBHT, EU:C:2014:2201, 40. pont; a fent hivatkozott NVV és társai kontra Bizottság ítélet, EU:T:2009:144, 61. pont; a fent hivatkozott Transcatab kontra Bizottság ítélet, EU:T:2011:562, 366. pont).

54 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy noha a jogalapokat kevéssé pontosan mutatták be és strukturálták, a megtámadott határozat ellen felhozott kifogások köre érthető. A jogvita tárgya, azaz a megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelem ugyanis világosan meg van határozva, és a hivatkozott jogalapok egyrészt az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének alkalmazása és értelmezése során

elkövetett hibán, továbbá az állami támogatás fennállására vonatkozó tények mérlegelése során elkövetett több hibán, másrészt pedig a védelemhez való jog megsértésén, a felperes eljárási jogainak megsértésén, valamint hatáskörrel való visszaélésen, továbbá a megfelelő ügyintézés elvének, és a pártatlan és gondos vizsgálatra vonatkozó kötelezettségnek a megsértésén alapulnak.

55 Ezenkívül a mellékleteket illetően az ítélkezési gyakorlat szerint a keresetlevél szövegének egyes pontjait ugyan alátámaszthatják és kiegészíthetik a csatolt iratok meghatározott részeire történő hivatkozások, a más, akár a keresetlevélhez mellékelt iratokra való általános hivatkozás nem pótolhatja a jogi érvelés azon lényegi elemeinek hiányát, amelyeknek magában a keresetlevélben kell szerepelniük (lásd: MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, fenti 53. pont, EU:C:2014:2201, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 E tekintetben, amint a Bizottság helyesen hangsúlyozza, az Ellinikos Chrysos a keresetlevél szövegében olyan hosszú mellékletekre hivatkozik, amelyeknek csak egyes rövid szövegrészletei relevánsak egy adott érv alátámasztásához, ami a kereset vizsgálatát összetettebbé tette. Ez, bármennyire sajnálatos is, a jelen ügyben nem akadályozta meg azonban – mivel e szövegrészek lényegében magában a mellékletek szövegében kiemelésre kerültek – a kereset alapját képező érvek lényegének megértését, amely érvek megjelennek a beadványok szövegében, és csak további bizonyítékok szolgáltatása érdekében támaszkodnak a mellékletekre.

57 Így a keresetlevél lehetővé tette a Bizottság számára, hogy előkészítse védekezését, a Törvényszék számára pedig, hogy megértse az említett kereset alapját, és úgy kell tekinteni, hogy a keresetlevél megfelel a fenti 53. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban meghatározott formai követelményeknek. A keresetet tehát elfogadhatónak kell nyilvánítani.

2. *Az ügy érdeméről*

A megsemmisítési jogalapok összefoglalása

58 Keresete alátámasztása érdekében a Görög Köztársaság három jogalapot, az Ellinikos Chrysos pedig két jogalapot hoz fel. Az első jogalap, amelyet mindkét felperes felhozott, lényegében azonos, és az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének, illetve az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésének téves értelmezésén és alkalmazásán, valamint az állami támogatás fennállására vonatkozó tények mérlegelése során elkövetett hibákon alapul. A Bizottság ugyanis:

– az első támogatási intézkedést illetően (a kaszándrai bányászat piaci értéknél alacsonyabb áron történő értékesítése):

  a) tévesen állapította meg, hogy teljesül az állami források felhasználására vonatkozó feltétel, noha a görög állam az ügylet során pusztán közvetítő szerepet játszott;

  b) másodlagosan tévesen alkalmazta a magánbefektető kritériumát;

  c) másodlagosan tévesen állapította meg, hogy teljesül az előny fennállására vonatkozó feltétel, ugyanis hibásan számította ki az ügylet tárgyát képező eszközök értékét;

  d) a T-233/11. sz. ügyben a Görög Köztársaság szerint tévesen értékelte a versenytorzítás fennállására, illetve a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó feltételt;

– a második támogatási intézkedést illetően (az ügyletet terhelő illetékek megfizetésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesítés):

  a) tévesen értékelte az előny fennállására vonatkozó feltételt;

b) a T-233/11. sz. ügyben a Görög Köztársaság szerint tévesen értékelte a versenytorzítás fennállására, illetve a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó feltételt.

59 A felperesek által a jelen ügyekben felhozott többi jogalap különbözik egymástól. A T-233/11. sz. ügyben a Görög Köztársaság az [EUMSZ 108.] cikk alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 14. cikke (1) bekezdése második mondatának téves értelmezésére és alkalmazására hivatkozik, mivel a támogatás visszatérítésének követelménye sérti az arányosság, a lojális együttműködés, a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvét (második jogalap). Ezenkívül azt kifogásolja, hogy a Bizottság elégtelen és ellentmondásos indokolást adott, és több tekintetben megsértette az EUMSZ 296. cikket az előny fennállását és a versenytorzítás fennállását illetően (harmadik jogalap). A T-262/11. sz. ügyben az Ellinikos Chrysos a védelemhez való jogának megsértésére, eljárási jogainak megsértésére, valamint hatáskörrel való visszaélésre és a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére, továbbá a pártatlan és gondos vizsgálatra vonatkozó kötelezettségnek a megsértésére hivatkozik (negyedik jogalap).

Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének, illetve az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésének téves értelmezésére és alkalmazására, valamint az állami támogatás fennállására vonatkozó tények mérlegelése során elkövetett több hibára alapított, első jogalapról (T-233/11. és T-262/11. sz. ügyek)

Az első támogatási intézkedésről

– Előzetes észrevételek

60 Az első támogatási intézkedést, azaz a kaszándrai bányászat piaci árnál alacsonyabb áron történő értékesítését illetően (a továbbiakban: vitatott értékesítés) a felperesek lényegében a Bizottság azon megállapítását vitatják, miszerint fennáll az Ellinikos Chrysos javára nyújtott előny. Ennek keretében a felperesek érvei három részre oszthatók. Az első részben a felperesek az állami források felhasználását, tehát az állítólagos támogatás görög államnak való betudhatóságát kérdőjelezik meg. A második részben azt kifogásolják, hogy a Bizottság először is nem vett figyelembe néhány lényeges elemet a kaszándrai bányák piaci értékének becslésekor, másodszor tévesen alkalmazta a magánbefektető kritériumát, harmadszor tévesen és szelektív módon támaszkodott egy szakértői jelentés adataira, negyedszer pedig számítási hibát követett el az Ellinikos Chrysos által megszerzett eszközök piaci értékének megállapításakor. A harmadik részben a Görög Köztársaság a T-233/11. sz. ügy keretében vitatja továbbá a versenytorzítás és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás fennállását.

61 Először az előny fennállására és a magánbefektető elvének alkalmazására vonatkozó második részt, majd az ezen előnynyújtás államnak való betudhatóságára vonatkozó első részt, végül pedig a kizárólag a T-233/11. sz. ügyre vonatkozó, a versenytorzítás fennállására és a tagállamok közötti kereskedelem érintettségére vonatkozó harmadik részt kell megvizsgálni.

– Az előny fennállására vonatkozó feltétel értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, második részről

62 A felperesek vitatják a Bizottságnak az előny fennállására vonatkozó értékelését, mivel ezen értékelést egyes ténybeli körülmények téves mérlegelése (első kifogás), valamint a szakértői jelentés helytelen és szelektív alkalmazása (második kifogás), a magánbefektető kritériumának alkalmazása során elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hiba (harmadik kifogás) és az ügylet tárgyát képező javak értékének kiszámításakor elkövetett hiba (negyedik kifogás) jellemzi.

63 Az első kifogást illetően a Bizottság által állítólag nem megfelelően mérlegelt ténybeli körülmények közül az Ellinikos Chrysos először is azt állítja, hogy a vitatott szerződés nem jár ingatlanok, illetve a kaszándrai bányák mint egy tevékenységét folytató vállalkozás átruházásával, hanem kizárólag egy csődben lévő társaság, a TVX Hellas eszközeinek átruházásával jár. Másodszor egyrészt azt állítja, hogy a vitatott átruházásért fizetett tizenegy millió eurós ár nem az átruházott eszközök értékét tükrözi, hanem csak a kaszándrai bányákra vonatkozó beruházási terv tekintetében a TVX Hellast terhelő kötelezettségek alóli mentesülés költségeinek egy részét, másrészt pedig az említett összeg nem a görög állam és a TVX Hellas között fennálló követelések tényleges beszámításából ered, mivel az említett követelések nem meghatározhatók, és nem is esedékesek.

64 A Görög Köztársaság azt állítja, hogy a vitatott értékesítést nem kellett pályázati felhívás keretében közzétenni, amint azt a Bizottság állítja, mivel a szóban forgó ügylet nem tartozik a közbeszerzések területén 2003-ban hatályban lévő irányelvek hatálya alá. Ezenkívül hivatkozik a hatóságok általi földterület- és épületértékesítés állami támogatási elemeiről szóló bizottsági közlemény II.2 pontjának d) alpontjára (HL 1997. C 209., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 143. o.), amelyet a Bizottságnak tiszteletben kellett volna tartania.

65 A második kifogást illetően a felperesek a Bizottságnak az intézkedésben foglalt előny fennállására vonatkozó értékelését kifogásolják annyiban, amennyiben ez utóbbi a szakértői jelentésre támaszkodik; a felperesek nem önmagában e szakértői jelentés megbízható jellegét, hanem kizárólag annak Bizottság általi felhasználását és értékelését vitatják. Először is ugyanis az említett jelentést a European Goldfields azon tervével összefüggésben készítették, hogy növeli az Ellinikos Chrysosban fennálló, tagsági jogokat megtestesítő részesedéseit. Másodszor az értékelést a vitatott szerződés megkötésének időpontját követően végezték el. Harmadszor e jelentés nem a TVX Hellas eszközeinek összességét értékelte a 2003. decemberi értékesítésük időpontjában, hanem kizárólag a Ellinikos Chrysoshoz mint új, megbízható és az aranyberuházási terv elkészítésével elfoglalt társasághoz tartozó bányáknak az értékelés időpontjában fennálló potenciális és szigorúan aktuális értékét határozta meg. Negyedszer a szóban forgó jelentést arra az előfeltevésre alapították, hogy a kaszándrai három bányászati tevékenység „a termelési állapothoz közeli” szinten van, amely kiindulópont valójában nem alkalmazható a kaszándrai bányákra, mivel azoknak nem volt működési engedélyük.

66 A felperesek azt állítják, hogy a Bizottság szelektív módon és önkényesen értelmezte a szakértői jelentés adatait, mivel főszabály szerint elfogadta az említett jelentés számítási módszerét, de abból nem vonta le koherens módon a Stratoni és az Olympias bányatelepek tekintetében adódó következtetéseket. A felperesek e tekintetben olyan javított táblázatokat mutatnak be, amelyek az e jelentés által javasolt minden egyes értékelési módszer tekintetében megjelölik az általuk helyesnek tartott számításokat. Az eredmény egy negatív, – 4,20 és – 4,80 millió euró között lévő érték.

67 A harmadik kifogást illetően a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a magánbefektető kritériumát. E tekintetben a Görög Köztársaság azt állítja, hogy nem kellett megvizsgálni azt, hogy a görög állam magatartása megfelel-e a „körültekintő magánbefektető kritériumának”, mivel a peren kívüli egyezség keretében megállapított kártalanítás egyáltalán nem tért el attól az ártól, amelyet a kaszándrai bányáknak egy, az említett államtól eltérő harmadik személy részére történő értékesítésére vonatkozó szabad tárgyalás eredményezhetett volna, mivel az említett egyezségben részes felek egymással szembeni követelései az említett bányák tevékenységéből és működéséből erednek, és az e bányák eladójának vagyonát képező aktívákként, illetve passzívákként szerepelnek.

68 A felperesek ezt követően a „körültekintő magánbefektető kritériumának” „idealizált formában” történő alkalmazását kifogásolják. Lényegében úgy vélik, hogy a Bizottságnak a tényleges magánbefektetőt, azaz a Kinross-csoportot / TVX Hellast kellett volna figyelembe vennie, mivel e társaság létezett a támogatás fennállása értékelésének alapjául szolgáló időpontban. A Görög Köztársaság hozzáteszi, hogy a bányák

értékesítésének konkrét hátterében egy magánbefektető azzal törődne, hogy biztosítsa az említett bányák megfelelő működését, ennek egyik szükséges feltétele pedig a környezetvédelem és a foglalkoztatás védelme.

69 A negyedik kifogást illetően a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság a kaszándrai bányák értékelésekor számítási hibát vétett. Egyrészt azt kifogásolják, hogy a Bizottság a szóban forgó bányatelepek vonatkozásában külön-külön végzett számítást, noha azok egyetlen olyan bányakomplexumnak minősülnek, amely összességében került eladásra, másrészt pedig a Bizottság által az említett bányatelepek vonatkozásában külön-külön végzett számítást kifogásolják, hangsúlyozva számos olyan körülményt, amelyet a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie, és amelyek véleményük szerint más eredményre vezettek volna.

70 A Stratoni bányatelepet illetően a felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság értékelését felül kell vizsgálni, és azt lefelé kell korrigálni, ugyanis e bányatelepnek nem volt érvényes működési engedélye, mivel a 2003. február 18-án kiadott engedély a vitatott szerződés megkötésének időpontjában a nemzeti bíróságok előtti megsemmisítés iránti keret tárgyát képezte, és az említett szerződés ezen engedélyt nem tudta az Ellinikos Chrysosra átruházni. Ennélfogva az említett bányatelepet nem lehetett volna „termelési állapothoz közeli” szinten lévő bányászatnak tekinteni, és e bányatelep csak az e szerződés megkötését követő két évvel kezdte meg újra tevékenységét. Egyébiránt a Bizottság nem vette figyelembe sem a tevékenységen kívüli állapotban lévő bánya karbantartási költségeit, sem pedig ugyanezen bányatelep környezetvédelmi költségeit, noha az Olympias bányatelep vonatkozásában e költségeket figyelembe vette.

71 A Skouries bányatelepet illetően a felperesek úgy érvelnek, hogy e bányatelep csak egy lelőhely, amelynek bányászati kitermelése jelentős beruházási és engedélyezési költségekkel jár. Értékesítése kizárólag a hozzá kapcsolódó bányászati jogok átruházását fedezi, és ha kapnak is bányászati engedélyt, fennáll annak a veszélye, hogy azt – amint a többi bányatelep esetében is – megsemmisítik. Az említett bányatelepen sosem végeztek tevékenységet, ennélfogva értékének szükségképpen jelentéktelennek kellett lennie a vitatott szerződés megkötésének időpontjában.

72 Az Olympias bányatelepet illetően a felperesek azt állítják, hogy e bányatelepnek a vitatott átruházás időpontjában negatív értéke volt (a szakértői jelentés szerint – 23,7 millió euró), az arany magas szállítási és feldolgozási költségei, a hulladékkezelés és a környezetvédelem magas költségei, valamint az arany gyenge árfolyama miatt. A felperesek továbbá azt állítják, hogy e bányatelep értéke gazdaságilag jelentősen befolyásolta a kaszándrai bányászati tevékenységek összességének értékesítését, ami érintheti a Stratoni bányatelep értékét is, lefelé korrigálva azt, mivel ahhoz, hogy az e bányákba való beruházás jövedelmező legyen, szükséges, hogy a vállalkozás az Olympias bányatelep aranybányájában kitermelést tudjon folytatni. A Bizottság tehát nyilvánvaló mérlegelési hibát vétett, amikor megtagadta, hogy ez utóbbi bányatelepnek negatív értéket tulajdonítson, és önkényesen eltért a szakértői jelentés által az ilyen bányatelep vonatkozásában végzett értékeléstől (a megtámadott határozat (75) és (76) preambulumbekezdése). Végül az Ellinikos Chrysos előadja, hogy a vitatott szerződés értelmében a vevő haladéktalanul köteles volt beruházni az aranykitermelésbe, és viselnie kellett annak költségeit.

73 A földterületek értékét illetően a felperesek azt állítják, hogy a görög bányajog (a 210/1973. sz. görög törvényerejű rendelet 65. cikke) értelmében nem lehetett úgy tekinteni, hogy a vitatott szerződés tárgyát képező földterületek a kaszándrai bányáktól elkülönülő eszközök, mivel használatuk szorosan kötődik a bányászati tevékenységhez. E földterületeket ugyanis egy 1995-ben kötött szerződés a bányaterületek közé sorolta, a vitatott szerződést ratifikáló 3220/2004. sz. görög törvény pedig „ipari területeknek” minősítette azokat. Márpedig, mivel a bányákban nem folytattak tevékenységet, az említett földterületeket nem lehetett a bányavállalat igényei szerint hasznosítani, tehát a Bizottság által megjelölt értéknél alacsonyabb értékük volt. Ráadásul a Bizottság önkényesen döntött úgy, hogy e bányatelkeknek az említett szerződés szerinti vételi értékét az általános ipari termelési árindex alapján kiigazítja, e bányatelkeket az azokban termelt árukkal egy kategóriába sorolva.

74 Végül az ásványtartalékok értékét illetően a Görög Köztársaság vitatja a jogvita tárgyát képező adásvétel tárgyának leírását, valamint a szakértői jelentésben leírt lelőhelyek Bizottság általi figyelembevételét, mivel 2003 és 2004 között az Ellinikos Chrysos az ércek egy részét már feldolgozta. Ezenkívül vitatja a Bizottság azon megállapítását, miszerint a tartalékok értékét nem lehet kiszámítani. Az említett érték a szóban forgó bányatelepeken fellelhető koncentrált aranytartalmú ércekhez kötődő magas tárolási és környezetvédelmi költségek miatt márpedig negatív.

75 A Bizottság vitatja a felperesek érveit.

76 Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerint „a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”.

77 Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az állami támogatás fogalma, amint azt a Szerződés meghatározza, jogi természetű, és azt objektív körülmények alapján kell értelmezni. Emiatt az uniós bíróságnak főszabály szerint – mind az előtte folyamatban lévő jogvita konkrét tényeinek, mind a Bizottság által előterjesztett értékelés szakmai vagy összetett jellegének figyelembevételével – teljes felülvizsgálatot kell gyakorolnia azon kérdés vonatkozásában, hogy valamely intézkedés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e (lásd: 2008. december 22-i British Aggregates kontra Bizottság ítélet, C-487/06 P, EBHT, EU:C:2008:757, 111. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

78 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az áruk vagy szolgáltatások kedvező feltételekkel történő rendelkezésre bocsátása az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősülhet (lásd ebben az értelemben: 2004. szeptember 16-i Valmont kontra Bizottság ítélet, T-274/01, EBHT, EU:T:2004:266, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

79 A valamely földterület állítólag kedvező áron történő értékesítése formájában nyújtott támogatás értékének megállapítását illetően meg kell vizsgálni, hogy a támogatás állítólagos kedvezményezettje olyan áron vette-e meg a földterületet, amelyet szokásos piaci feltételek mellett nem érhetett volna el (lásd ebben az értelemben: 2010. szeptember 2-i Bizottság kontra Scott ítélet, C-290/07 P, EBHT, EU:C:2010:480, 68. pont; 2010. december 16-i Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe ítélet, C-239/09, EBHT, EU:C:2010:778, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2002. március 6-i Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság ítélet, T-127/99, T-129/99 és T-148/99, EBHT, EU:T:2002:59, 73. pont). E körülmények között a támogatás értéke megegyezik a kedvezményezett által ténylegesen fizetett ár és azon ár különbségével, amelyet a kedvezményezettnek szokásos piaci feltételek mellett az adott időpontban valamely egyenértékű földterületért egy magán eladó részére fizetnie kellett volna (2011. december 13-i Konsum kontra Bizottság ítélet, T-244/08, EU:T:2011:732, 61. pont). A piaci ár meghatározása során a Bizottság köteles figyelembe venni azt, hogy az ilyen piaci ár utólagos meghatározása annak természeténél fogva bizonytalanságot hordozhat magában (Valmont kontra Bizottság ítélet, fenti 78. pont, EU:T:2004:266, 45. pont). Az említett ítélkezési gyakorlat más javakra, így egy bányavállalat eszközeire is alkalmazandó.

80 E tekintetben a Bizottságnak összetett gazdasági értékelést kell végeznie (lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Scott ítélet, fenti 79. pont, EU:C:2010:480, 68. pont).

81 Amikor a Bizottság összetett gazdasági értékelést végez, az uniós bíróság által gyakorolt felülvizsgálat szükségképpen korlátozott. E felülvizsgálat az eljárási és az indokolási szabályok betartásának, a tények tárgyi pontosságának, nyilvánvaló mérlegelési hiba hiányának, valamint a hatáskörrel való visszaélés hiányának vizsgálatára korlátozódik (lásd ebben az értelemben: 2013. január 24-i Frucona Košice kontra Bizottság ítélet, C-73/11 P, EBHT, EU:C:2013:32, 74. és 75. pont; 2013. október 24-i Land Burgenland és társai kontra Bizottság ítélet, C-214/12 P, C-215/12 P és C-223/12 P, EBHT, EU:C:2013:682, 77. és 78. pont).

82 Annak megállapításához, hogy a Bizottság elkövetett-e a tények mérlegelésekor olyan nyilvánvaló hibát, amely indokolttá tenné a megtámadott határozat megsemmisítését, a felperesek által felhozott bizonyítékoknak elégségesnek kell lenniük ahhoz, hogy a határozatban elfogadott tények értékelését hihetőségétől megfosszák (1996. december 12-i AIUFFASS és AKT kontra Bizottság ítélet, T-380/94, EBHT, EU:T:1996:195, 59. pont; 2008. február 12-i BUPA és társai kontra Bizottság ítélet, T-289/03, EBHT, EU:T:2008:29, 221. pont).

83 Másfelől, jóllehet a Bizottság gazdasági kérdésekben mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, ez nem jelenti azt, hogy az uniós bíróság nem vizsgálhatja felül a gazdasági jellegű adatok Bizottság általi értelmezését. Az említett bíróságnak ugyanis különösen nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi pontosságát, megbízhatóságát és koherenciáját kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy e bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes releváns adatot, valamint hogy alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket (2005. február 15-i Bizottság kontra Tetra Laval ítélet, C-12/03 P, EBHT, EU:C:2005:87, 39. pont; lásd továbbá: 2007. november 22-i Spanyolország kontra Lenzing ítélet, C-525/04 P, EBHT, EU:C:2007:698, 56. és 57. pont, valamint ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Bizottság kontra Scott ítélet, fenti 79. pont, EU:C:2010:480, 64. és 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E felülvizsgálat keretében azonban az említett bíróság a Bizottság gazdasági értékelését nem helyettesítheti a sajátjával (Spanyolország kontra Lenzing ítélet, fenti 83. pont, EU:C:2007:698, 57. pont; Bizottság kontra Scott ítélet, fenti 79. pont, EU:C:2010:480, 66. pont; Frucona Košice kontra Bizottság ítélet, fenti 81. pont, EU:C:2013:32, 75. pont).

84 Azokban az esetekben, amikor valamely uniós intézmény széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, bizonyos eljárási garanciák tiszteletben tartásának ellenőrzése alapvető fontosságú. E garanciák közé tartozik, hogy a hatáskörrel rendelkező intézmény köteles alaposan és pártatlanul megvizsgálni az adott eset valamennyi releváns elemét, valamint köteles megfelelően megindokolni a határozatát (1991. november 21-i Technische Universität München ítélet, C-269/90, EBHT, EU:C:1991:438, 14. pont; Spanyolország kontra Lenzing ítélet, fenti 83. pont, EU:C:2007:698, 58. pont).

85 Ezen elvek fényében kell megvizsgálni, hogy a Bizottság az előny fennállásának megállapításakor követett-e el hibát.

86 A jelen ügyben a Bizottság megállapította, hogy a vitatott értékesítésre pályázati eljárás lefolytatása, illetve független szakértői értékelés nélkül került sor.

87 A hatóságok általi földterület- és épületértékesítés állami támogatási elemeiről szóló bizottsági közlemény II.4 pontja kimondja, hogy amikor a Bizottsághoz harmadik felektől panasz vagy más észrevétel érkezik, amelyben azt állítják, hogy a hatóságok által kötött földterület- és épületértékesítési megállapodásban állami támogatási elem van, a Bizottság megállapítja, hogy nincs állami támogatásról szó, ha az érintett tagállam által szolgáltatott információk azt mutatják, hogy az említett közlemény II.1 és II.2 pontjában meghatározott elveket betartották, azaz az értékesítésre pályázati eljárás lefolytatásával vagy a piaci érték független szakértő általi becslését követően került sor.

88 Mivel a felperesek nem kérdőjelezik meg a hatóságok általi földterület- és épületértékesítés állami támogatási elemeiről szóló bizottsági közlemény érvényességét, a jelen ügyben azt az ítélkezési gyakorlatot kell alkalmazni, amely szerint az állami támogatások speciális területén a Bizottság kötve van a saját maga által elfogadott keretszabályokhoz és közleményekhez, amennyiben ezek nem térnek el a Szerződés szabályaitól, és a tagállamok azokat elfogadják (EBHT, 2008. szeptember 11-i Németország és társai kontra Kronofrance ítélet, C-75/05 P és C-80/05 P, EU:C:2008:482, 61. pont). A Bizottság – amennyiben magatartási szabályokat fogad el, és azok közzétételével kijelenti, hogy ezentúl e szabályokat fogja alkalmazni az általuk érintett esetekre – korlátozza magát mérlegelési jogköre gyakorlásában, és nem térhet el e szabályoktól anélkül, hogy ne tenné ki magát adott esetben felelősségre vonásnak az általános jogelveknek, mint az egyenlő bánásmód vagy a bizalomvédelem

elvének a megsértése címén (2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EBHT, EU:C:2005:408, 211. pont; a fent hivatkozott Németország és társai kontra Kronofrance ítélet, EU:C:2008:482, 60. pont).

89 A hatóságok általi földterület- és épületértékesítés állami támogatási elemeiről szóló bizottsági közleményt alkalmazva, mivel a vitatott értékesítésre nem pályázati eljárás keretében, és nem is független szakértői értékelést követően került sor, a Bizottság nem volt köteles megállapítani, hogy az említett értékesítés nem tartalmaz támogatási elemet.

90 A Bizottság az értékesített javak értékének saját maga általi megállapítása érdekében a szakértői jelentésre támaszkodott. A Bizottság azon lehetőségét illetően, hogy az említett jelentésre támaszkodjon, emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság, amikor a szóban forgó jogügyletet követően készített szakértői jelentéseket vizsgál annak megállapítása érdekében, hogy az átvevő fél valamely vagyontárgy vonatkozásában szokásos piaci feltételek mellett elérhette volna-e ugyanazt a vételárat, köteles összehasonlítani a ténylegesen kifizetett vételárat az e jelentésekben szereplő árakkal, és meghatározni, hogy az előbbi nem tér-e el annyira ez utóbbiaktól, hogy előny meglétére kellene következtetni. Ez a módszer lehetővé teszi az ilyen piaci ár utólagos meghatározása bizonytalan jellegének figyelembevételét (lásd: Valmont kontra Bizottság ítélet, fenti 78. pont, EU:T:2004:266, 45. pont, valamint ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

91 Ezenkívül, noha a Bizottság – anélkül, hogy erre köteles lenne – igénybe vehet külső szakértőket, ez nem jelenti azt, hogy mentesülne a munkájuk értékelésének kötelezettsége alól. Az EUMSZ 107. cikk betartatásának és az EUMSZ 108. cikk alkalmazásának biztosításáért való központi és kizárólagos felelősség ugyanis – az uniós bíróság általi felülvizsgálat mellett – a Bizottságot terheli, nem pedig az említett szakértőket (lásd: Valmont kontra Bizottság ítélet, fenti 78. pont, EU:T:2004:266, 72. pont, valamint ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

92 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a szakértői jelentés megbízhatóságát és objektivitását sem a Görög Köztársaság, sem az Ellinikos Chrysos nem kérdőjelezte meg, amely jelentést egyébként ez utóbbi megbízásából készítették. A felperesek azonban vitatják azt, hogy a Bizottság támaszkodhat az említett jelentésre, mivel azt a vitatott értékesítést követően hat hónappal készítették, és mivel a jelentésben foglalt elemzés kiindulópontja az volt, hogy a szóban forgó három bányatelep a „termelési állapothoz közeli” szinten van. Vitatják továbbá, hogy az említett bányatelepek az átruházásuk időpontjában teljesítették az e jelentésben javasolt értékelési módszer feltételeit.

93 Először is a szakértői jelentés elkészítésének időpontját illetően meg kell állapítani, hogy a Bizottság valamely vagyontárgy piaci árának az említett vagyontárgy értékesítésének időpontját követően történő megállapítása érdekében szakértőket vehet igénybe, feltéve hogy a figyelembe vett adatok megelőzik az említett időpontot, vagy azzal egyidejűek, és ebben az időpontban rendelkezésre álltak.

94 Márpedig a jelen esetben ez volt a helyzet. A szakértői jelentés által az értékeléshez javasolt három módszertani megközelítés közül a Bizottság kizárólag az elsőt, azaz a jövedelemmegközelítést vette figyelembe. E tekintetben az említett jelentés a figyelembe vett árak alapján három értéktartományt különböztet meg, azaz először is az 1993 és 2003 közötti múltbeli árak átlagát, másodszor 2004 első félévének árait, harmadszor pedig az 1993-tól 2003-ig tartó időszak átlagárának és 2004. első félévi árának összegét kettővel elosztva. E három eshetőség közül a Bizottság csak az elsőt vette figyelembe, az 1993-tól 2003-ig tartó időszak átlagáraira, tehát a vitatott értékesítést megelőző árakra utalva. Ezenkívül a Bizottság nem vette figyelembe az e jelentésben szereplő azon adatokat, amelyek a jövőbeli eszközökre, illetve az elméleti bányaforrásokra utaltak.

95 E megállapítást nem kérdőjelezi meg az a körülmény, hogy a szakértői jelentés az értékelés tényleges időpontjaként 2004. június 30. éjféljét vette figyelembe, amely a vitatott értékesítésnél hat hónappal későbbi időpont, mivel maguk a figyelembe vett átlagárak megelőzték az említett értékesítést.

96 Másodszor a szakértői jelentés kiindulópontjának, azaz a szóban forgó bányatelepek „termelési állapothoz közeli” szintjének vitatását illetően hangsúlyozni kell, hogy az említett jelentés bevezető részének szövegéből kitűnik, hogy a jelentés úgy tekinti, hogy egy bányatelep „termelési állapothoz közeli” szinten van akkor, ha az működik, vagy megvalósíthatósági tanulmány tárgyát képezi. E jelentés szerint erről volt szó a kaszándrai három bányászati tevékenység esetében, mivel a Stratoni és az Olympias bányatelep a múltban működött, és tevékenységüket nem gazdasági, hanem szociális és környezetvédelmi okokból függesztették fel, a Skouris bányatelep pedig megvalósíthatósági tanulmány tárgyát képezte.

97 A szakértői jelentés ezenkívül figyelembe veszi egyrészt azt, hogy a szóban forgó bányatelepek tevékenységét felfüggesztették, és hogy az a Stratoni bányatelep esetében csak 2006-ban, az Olympias bányatelep esetében pedig csak 2008-ban indult újra, másrészt pedig azt, hogy a görög hatóságok megbízható biztosítékokat nyújtottak azzal kapcsolatban, hogy megadják a szóban forgó három bányatelep tevékenységeinek újraindításához szükséges bányászati engedélyeket.

98 Ez utóbbi körülményt megerősíti a vitatott szerződés 1. cikke, amely kimondja, hogy „egyebekben […] a görög állam az átvevőre ruház valamennyi olyan fennálló közigazgatási és egyéb engedélyt, illetve jóváhagyást is, amelyeket bírósági határozattal nem semmisítettek meg, vagy nem függesztettek fel, és azok az átvevő nevében és javára érvényesek, amint azok a jelen szerződés IV. mellékletében szerepelnek”. Ezenkívül ugyanezen szerződés 3.3 cikke kimondja, hogy „a görög állam kötelezettséget vállal arra, hogy két hónapon belül megvizsgálja [a] […] benyújtott beruházási tervet, és legfeljebb tíz hónapon belül megadja valamennyi szükséges engedélyt és jóváhagyást”.

99 A fentiekből következik, hogy a felperesek azon érveit, amelyek a szakértői jelentés – mint a kaszándrai bányászati tevékenységek értékelésének kiindulópontja – érvényességének vitatására irányulnak, és amelyeket a fenti 65. pont foglal össze, el kell utasítani.

100 Harmadszor, ami az értékelési módszert illeti, a szakértői jelentés megállapítja a szóban forgó bányatelepek jövőbeli termeléséből várt jövedelmek nettó értékét, elismerve ugyanakkor, hogy a hosszú távú beruházási terveket illetően bizonyos bizonytalanság továbbra is fennáll. A szakértői jelentés e megközelítést, az ún. jövedelemmegközelítést határozza meg azon bányatulajdon értékelésének alapvető összetevőjeként, amely „működik, vagy fejlesztés alatt áll, illetve amely vonatkozásában megvalósíthatósági tanulmányt készítettek”. Önmagában e megközelítést, ideértve azt is, hogy az általában véve alkalmas arra, hogy a fent említett feltételek között felhasználják az említett bányatelepek értékeléséhez, a felperesek nem kérdőjelezik meg. Azt viszont vitatják, hogy e bányatelepek a vitatott értékesítés időpontjában megfeleltek e feltételeknek.

101 Rá kell mutatni ugyanakkor arra, hogy a Stratoni és az Olympias bányatelep helyzete ténylegesen megfelelt „a múltban működő” bányatelep szakértői jelentésben megadott meghatározásának. Ugyanis, amint azt a felperesek egyébként elismerik, e bányatelepeket működtették, éspedig az Olympias bányatelepet legalább 1992-ig, illetve a Stratoni bányatelepet 2002-ig, a Skouris bányatelep pedig megfelel az említett jelentésben foglalt azon meghatározásnak, hogy „olyan terület, amely vonatkozásában megvalósíthatósági tanulmányt készítettek” (lásd a fenti 96. pontot). Az említett jelentésben megállapított e körülményt a felperesek nem vitatták.

102 Először is a Stratoni bányatelep rendelkezett működési engedéllyel, amelyet 2003. február 18-án nyújtottak, és amely – függetlenül attól, hogy megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezte – a vitatott értékesítés időpontjában még érvényes volt. Ezenkívül a vitatott szerződés 3.1 cikkének szövegéből kitűnik, hogy legalább egy működési engedély már létezett. El kell tehát utasítani a felperesek azon érveit, amelyekkel arra hivatkoznak, hogy e bányatelepnek kisebb az értéke azon oknál fogva, hogy az említett értékesítés időpontjában e bányatelepnek nem volt érvényes engedélye, és az említett szerződés ilyen engedélyt nem ruházott át.

103 Ezt követően, ami a Skouris bányatelep értékét illeti, nem vitatott, hogy az említett bányatelep csak lelőhely volt, amely még nem rendelkezett megfelelő infrastruktúrával, sem pedig bányászati engedélyekkel, és sosem folytattak ott kitermelést. E megállapítás tehát megfelel a szakértői jelentésben adott azon meghatározásnak, hogy „olyan terület, amely vonatkozásában megvalósíthatósági tanulmányt készítettek”. Egy társaság 1998-ban valóban készített is ilyen tanulmányt. Az említett jelentés szerint e bányatelep értékelhető a jövedelemmegközelítés alapján, mivel bányászati engedélyt lehetne szerezni rá, és meg lehetne kezdeni a bányatelep kitermelését. Ezenkívül e jelentés ugyanezen bányatelep értékének kiszámítása során figyelembe veszi a fejlesztési, építési és működési költségeket, valamint az ilyen engedély megszerzésének adminisztratív költségeit is. Következésképpen a Bizottság a megtámadott határozat (77) és (78) preambulumbekezdésében nem követett el semmilyen nyilvánvaló hibát, amikor a szóban forgó bányatelep vonatkozásában a szóban forgó jelentésben becsült értékre támaszkodott.

104 A fentiekből következik, hogy meg kell állapítani, hogy a Bizottság észszerűen megállapíthatta, hogy a jövedelemmegközelítés a jelen ügyben a Stratoni és a Skouris bányatelep esetében alkalmazható.

105 Végül az Olympias bányatelepet illetően a felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság szelektíven használta fel a szakértői jelentésben foglalt adatokat. Márpedig e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság nem köteles vakon tartania magát a valamely szakértői jelentésben bemutatott eredményekhez, hanem köteles azokat ellenőrizni, és az említett szakértők munkáját értékelni (lásd ebben az értelemben: Valmont kontra Bizottság ítélet, fenti 78. pont, EU:T:2004:266, 72. pont). A kérdés inkább az, hogy a Bizottság, amikor a szakértői jelentést kiindulópontként fogadta el a kaszándrai bányák értékeléséhez, eltérhetett-e az említett jelentés eredményeitől különösen az említett bányatelepet illetően, amint az a megtámadott határozat (74)–(76) preambulumbekezdéséből kitűnik.

106 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor a megtámadott határozat (75) preambulumbekezdésében megállapította, hogy nem veheti figyelembe az Olympias bányatelep aktuális negatív nettó értékét úgy, ahogyan azt a szakértői jelentés jövedelemmegközelítéssel megbecsülte. Egyrészt ugyanis az említett érték előfeltétele, hogy működésben lévő bányáról legyen szó. Márpedig a megtámadott határozat elfogadásának szakaszában az említett bányatelep több éven keresztül nem volt működőképes, figyelemmel a fennálló működési engedélyek megsemmisítésének alapjául szolgáló súlyos környezetvédelmi problémákra és az új engedélyek beszerzésének nehézségeire. Ezen oknál fogva a Bizottság jogosan állapíthatta meg a megtámadott határozat elfogadásának szakaszában, hogy az említett jelentés kiindulópontja, miszerint e bányatelepen a tevékenységet 2008-ban újra lehet kezdeni, valamint a vitatott szerződés 3.3 cikkében az engedélyek kiadására előírt határidők nem reálisak. Egyébiránt maguk a felperesek többször is hangsúlyozták az e bányatelepre vonatkozó engedélyek kiadásának bizonytalanságát.

107 Másrészt a Bizottság kellően hihetően jutott arra az álláspontra, hogy egyetlen magánbefektető sem lett volna kész arra, hogy pozitív árat fizessen egy olyan vagyontárgyért, amelynek negatív az értéke. A piacgazdaságban ugyanis egy magánbefektető magatartását jövedelmezőségi szempontok vezérlik (lásd: 2000. december 12-i Alitalia kontra Bizottság ítélet, T-296/97, EBHT, EU:T:2000:289, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Amint a Bizottság a jövedelmezőségi szempontok értékelése keretében meggyőzően érvel, egy ilyen befektető figyelembe vette volna az Olympias bányatelep opciós értékét, és csak akkor kezdte volna meg a tevékenységet a bányájában, ha az arany árfolyama azt jövedelmezővé tette volna, a veszteségek elkerülése végett. A felperesek azonban nem tudták hihetőségétől megfosztani a Bizottság azon megállapítását, miszerint a bánya működéséhez szükséges engedélyek kiadása valószínűtlen volt. Ugyanez vonatkozik arra a feltételezésre is, hogy még ha az arany ára elméletileg jövedelmezővé is tenné a működést, annak valószínűsége, hogy az említett bánya megkezdi működését, olyan bizonytalan volt, hogy az említett értéket nem lehetett kiszámítani, tehát azt nullában állapították meg.

108 A Bizottság akkor sem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor az említett értékből levont 5,5 millió euró összeget az Olympias bányatelep karbantartási költségei címén, amint azokat a vitatott szerződés 3. cikke alapján szerződéses kötelezettségként állapították meg (lásd a megtámadott határozat 75. pontját), amely cikk szerint az említett költségeket legfeljebb hároméves időszakon keresztül az Ellinikos Chrysosnak kellett viselnie. Ugyanis, mivel a szükséges működési engedélyek hiányában nem lehetett előre látni, hogy az említett bányatelep hány éven keresztül nem fog működni, nem lehet kifogásolni, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a további karbantartási költségeket. Ezenkívül az említett szerződés 4. cikke tartalmazott egy felmondási záradékot, amely szerint amennyiben valamelyik fél megszegi szerződéses kötelezettségeit – amelyek között szerepelt az, hogy a görög állam megadja a működési engedélyeket –, az említett szerződést a másik fél felmondhatja. Következésképpen az említett engedélyek megadásának hiányában az Ellinikos Chrysos mentesülhetett volna azon kötelezettsége alól, hogy az említett szerződés 3.3 cikkében foglalt határidőket követő években viselje a karbantartási költségeket.

109 A fentiekben foglaltakra figyelemmel meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat (75) és (76) preambulumbekezdésében kifejtett érvelés meggyőző és koherens, és a Bizottság a magánbefektető kritériumának alkalmazásakor semmilyen nyilvánvaló mérlegelési hibát nem követett el.

110 E következtetést nem kérdőjelezik meg a felperesek által előadott különböző érvek.

111 Így elsősorban meg kell említeni a felperesek arra alapított állítását, hogy a Bizottságnak a jelen ügyben ténylegesen létező magáneladót, azaz a Kinross-csoportot / TVX Hellast kellett volna figyelembe vennie annak értékelése érdekében, hogy a vitatott értékesítés keretében átruházott eszközök ára megfelelt-e a piaci értéküknek.

112 E tekintetben ki kell emelni, hogy egyrészt a Kinross-csoport/TVX Hellas volt az említett eszközök korábbi tulajdonosa, aki – mivel a tevékenysége során jelentős veszteségek érték – fel kívánt hagyni a beruházási tervével, másrészt pedig a kaszándrai bányáknak a Görög Köztársaság részére történő átruházásához megállapított ár nyilvánvalóan nem az értékesített eszközök értékére vonatkozó, azok objektív értékelését magában foglaló tárgyalás eredménye volt. Amint arra a peren kívüli egyezség preambulumának szövege kifejezetten rámutat, a tizenegy millió eurós árat „észszerű pénzbeli kártalanításnak” tekintették, amely az említett korábbi tulajdonos és a Görög Köztársaság egymással szemben fennálló összes követelését megszünteti. Ez logikusan azzal jár, hogy nem csupán önmagában az eszközök értékét vették figyelembe, hanem a más kötelezettségek nemteljesítéséből eredő követeléseket is. Márpedig az ilyen elemek az eszközök értékén kívül eső tényezők, és olyan múltbeli ténykörülményektől függnek, amelyek egy új átvevő számára a jövőre nézve nem szükségképpen relevánsak.

113 Ezenkívül az Ellinikos Chrysos arra alapított állítását, hogy a követeléseknek a vitatott értékesítés időpontjában fennálló, nem számszerűsített és nem esedékes jellege azt tanúsítja, hogy a tizenegy millió eurót kitevő összeg nem a követelések valódi beszámításának eredménye volt, szintén el kell utasítani. Ugyanis a peren kívüli egyezségben részes felek akkor, amikor megállapodtak abban, hogy egymással szembeni követeléseiket és kötelezettségeiket rendezik, megegyeztek abban, hogy egy ilyen összeg „észszerű pénzbeli kártalanításnak” tekinthető, hogy elkerüljék az évekig elhúzódó és bizonytalan kimenetelű választottbírósági és bírósági eljárásokat (lásd az említett egyezség preambulumának F. pontját). Így e követeléseket számszerűsítették, tehát azok az említett egyezséget ratifikáló törvény közzétételétől számítva esedékesek voltak. Ezenkívül ki kell emelni, hogy az említett egyezség preambulumának D. és E. pontjában meghatározták az említett követeléseket, azaz egyrészt azokat az igényeket, amelyeket az állam adott elő a bányák működtetésének hiányával, valamint az aranyolvasztómű megépítésével és működtetésével kapcsolatos új tanulmányok benyújtásának hiányával, továbbá a környezetvédelmi jogszabályok (megállapított vagy meg nem állapított) megsértésével kapcsolatban, másrészt pedig a TVX Hellas azon igényeit, amelyek az e bányák

megfelelő működtetéséhez szükséges engedélyek és jóváhagyások garantálásával és megadásával kapcsolatos kezességvállalási nyilatkozatokon alapultak, és különösen a beruházásitőke-veszteség által okozott károkkal kapcsolatos igényeket.

114 Noha elvileg tehát nem zárható ki, hogy a tizenegy millió eurót kitevő összeg a később a Görög Köztársaság által az Ellinikos Chrysosra átruházott javak tényleges piaci árát is jelenti, nem lehet azt állítani, hogy ezen összeg nem függött össze a Görög Köztársaság és a TVX Hellas között fennálló követelések beszámításával. A fentiekre tekintettel a Bizottság akkor sem követett el ténybeli hibát, amikor a megtámadott határozat (53)–(55) preambulumbekezdésében megállapította, hogy az említett összeg a peren kívüli egyezségben részes felek egymással szembeni követelései beszámításának eredménye.

115 Így a felperesek által előadott olyan részletes érvek hiányában, amelyek lehetővé tennék annak megállapítását, hogy a követelések beszámításának eredménye tükrözhette a bányák valódi piaci értékét, mivel a felek egymással szemben beszámított követelései az értékesített eszközök objektív értékének, tehát ezen eszközök árának összetevőit jelentik, nem lehet kifogásolni, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (54) preambulumbekezdésében azt állapította meg, hogy a követelések e beszámítása nem képviseli az értékesített eszközök értékét.

116 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát akkor, amikor megtagadta azt, hogy a magánbefektető elvének alkalmazása keretében a vitatott szerződéssel átruházott eszközök értékelésének kiindulópontjaként a Kinross-csoport / TVX Hellas magatartását vegye figyelembe.

117 Másodsorban ugyanez vonatkozik a Görög Köztársaság azon érvére, amely szerint a bányák értékesítésének konkrét hátterében egy magánbefektető azzal törődne, hogy biztosítsa a bányák megfelelő működését, következésképpen az említett bányák értékének becslésekor figyelembe kell venni a környezetvédelem és a foglalkoztatás védelmének követelményeit. E tekintetben egyrészt hangsúlyozni kell, hogy a vitatott szerződés szövegéből nem tűnik ki, hogy a görög állam az Ellinikos Chrysossal kötött jogügylettel ellenőrizni kívánta volna a környezetvédelmi és szociális kötelezettségeknek a régi tulajdonosról az új tulajdonosra történő átszállását, vagy hogy gyorsan kellett reagálnia annak elkerülése érdekében, hogy a környezetet ért károk vagy a szociális problémák nem váljanak súlyosabbá. Ellenkezőleg, a görög állam az említett szerződésben előírt egy záradékot, amely teljes mértékben mentesíti az Ellinikos Chrysost minden olyan, a környezetben keletkezett vagy harmadik személyeknek okozott kárért való felelősség alól, amely a szerződést ratifikáló törvény közzétételét megelőzően következett be, vagy ha a kár az említett közzétételt megelőző okból keletkezett. A vitatott szerződésnek a szerződés aláírását követően felmerülő felelősség miatti felmondása esetén a kötelezettségek alóli teljes mentesülést írtak elő (lásd e szerződés 1.3 cikkét).

118 Harmadsorban el kell utasítani a Görög Köztársaság azon érvét is, amely szerint a szóban forgó jogügyletbe való beavatkozással csökkentette az őt amiatt ért veszteségeket, hogy teljesen beszüntették a kaszándrai bányák működését. Azon tény ugyanis, hogy a jogügylet a támogatást nyújtó hatóságok vagy állami vállalat számára észszerű, nem mentesít azon vizsgálat elvégzése alól, hogy a szóban forgó intézkedések olyan gazdasági előnyt biztosítanak-e a kedvezményezett vállalkozásnak, amelyet szokásos piaci feltételek mellett nem ért volna el, és ennélfogva nem elegendő az, ha a szóban forgó intézkedést a magánbefektető kritériumával összeegyeztethetővé teszik (lásd ebben az értelemben: 2010. szeptember 13-i Görögország és társai kontra Bizottság ítélet, T-415/05, T-416/05 és T-423/05, EBHT, EU:T:2010:386, 213. és 214. pont).

119 Negyedsorban az Ellinikos Chrysos e jogalappal összefüggő azon érve, hogy ténybeli hibának minősül az, hogy a Kinross-csoport / TVX Hellas éves jelentésében veszteségként könyvelték el a kaszándrai bányákba való beruházást, szintén nem releváns.

120 Egyrészt ezen érv összemosódik a magánbefektető kritériumának alkalmazása során állítólag amiatt elkövetett hibával kapcsolatos érvvel, hogy a Bizottságnak az átruházott eszközök piaci értékének becslésekor a tényleges befektető, a Kinross-csoport/TVX Hellas magatartását kellett volna figyelembe vennie, amely érv a fenti 110–116. pontban került elemzésre. Másrészt, amint a Bizottság a megtámadott határozat (52) preambulumbekezdésében helyesen hangsúlyozta, egy társaság könyv szerinti értéke nem mindig felel meg a piaci értéknek akkor, amikor az eszközöket azok eladási árának meghatározása érdekében becsülik meg (lásd ebben az értelemben: Görögország és társai kontra Bizottság ítélet, fenti 118. pont, EU:T:2010:386, 307–309. pont).

121 Ennélfogva olyan elemek hiányában, amelyek bizonyíthatnák a vitatott szerződés keretében átruházott eszközök könyv szerinti értéke és a piaci érték közötti megfelelést, nem kifogásolható, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (52) preambulumbekezdésében az említett értéket nem vette figyelembe.

122 Ötödsorban a felperesek azon kifogását illetően, hogy a vitatott szerződésben átruházott bányák értékének kiszámítása hibás, előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (68) preambulumbekezdésében kifejti, hogy két szempont alapján külön-külön megvizsgálta a szóban forgó három bányatelep értékét, azaz egyrészt a bánya értéke alapján, amelynek a vitatott értékesítés időpontjában fennálló gazdasági tényezőkön kell alapulnia, másrészt pedig a bánya működőképessége alapján, amely lehetővé teszi ezen érték realizálását.

123 E tekintetben az Ellinikos Chrysos vitatja, hogy a Bizottság a szóban forgó bányatelepek mindegyike vonatkozásában külön számítást tudott végezni. E tekintetben a tárgyaláson a Symvoulio tis Epikrateias 2013. április 17-i 1492/2013. sz. ítéletére hivatkozott, amely megállapította, hogy a kaszándrai bányák egyetlen és oszthatatlan egységnek minősülnek. A Törvényszék úgy véli, hogy ezen érv nem megalapozott, mivel figyelmen kívül hagyja azt a körülményt, hogy az említett bányák együttes értéke csak a külön-külön vett bányák értékének összege, és hogy a bányatelepek egyikének negatív értéke befolyásolja a többi bányatelep pozitív értékét.

124 Először is a szóban forgó bányatelepek külön-külön vett értékének kiszámítását illetően a fenti 100–109. pontra kell utalni.

125 Másodszor a szóban forgó földterületek értékét illetően emlékeztetni kell arra, hogy a vitatott szerződés egyéb eszközök mellett átruház számos ingatlant, valamint beépíthető, illetve be nem építhető és mezőgazdasági földterületet (lásd az említett szerződés 1. cikkének A. részét). A Bizottság a megtámadott határozat (81) preambulumbekezdésében a bányászati tevékenységek sajátos jellemzői miatt e földterületeket a bányavállalat eszközeinek minősíti, nem pedig tág értelemben vett ingatlan javaknak. A felperesek előadják, hogy mivel a kaszándrai bányák a vitatott adásvétel időpontjában nem működtek, az említett földterületeknek csökkent értékük volt, mivel lehetetlen volt azokat hasznosítani.

126 E tekintetben ki kell emelni, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (81) preambulumbekezdésében a szóban forgó földterületek értékeléséhez a szakértői jelentést vette kiindulópontnak, és úgy tekintette, hogy azok a bányáktól elkülönülő eszközök, elismerve ugyanakkor, hogy azok csak bányászati célokra használhatók. Ezen értékelést el kell fogadni, mivel az említett földterületek olyan további vagyoni javaknak minősülnek, amelyeknek valódi, gazdaságilag felbecsülhető értéke van.

127 Ezenkívül, mivel a szakértői jelentés az említett bányák értékének becslése vonatkozásában az Ellinikos Chrysos által szolgáltatott adatokon alapult, tehát nem minősült igazán független értékelésnek, a Bizottság megvizsgálta a szóban forgó földterületeknek az említett jelentésben szereplő, hatmillió eurónak megfelelő értékét, figyelembe véve különösen a TVX Hellas által 1995-ben a vásárlásukkor fizetett árat, amelyet az 1995-től 2003-ig tartó időszakra vonatkozó általános ipari termelési árindex alapján kiigazított (lásd a megtámadott határozat (84)–(86) preambulumbekezdését).

128 E megközelítéssel a Bizottság a TVX Hellas által 1995-ben vásárolt földterületek értékét 3,5 millió euróban, az említett társaság által 1995 után vásárolt további 70 földterület értékét pedig 1,1 millió euróban állapította meg. Ez utóbbiak értékét e társaság pénzügyi beszámolóiból vették át, és a Bizottság úgy tekintette, hogy az e beszámolókban feltüntetett ár egy piacgazdaságban reprezentatív, mivel azt maga a piac határozta meg (lásd a megtámadott határozat (88) preambulumbekezdését). Az így kapott 4,6 millió euró teljes összeget az 1995-től 2003-ig és az 1998-tól 2003-ig tartó időszakra vonatkozó általános görög ipari termelési árindex alapján kiigazították, és így 5,9 millió eurót kitevő eredményre jutottak. A Bizottság tehát egy olyan összeget kapott, amely igen közel állt a szakértői jelentésben javasolt összeghez, tehát úgy tekintette, hogy ezen összeg a 2003. decemberi piaci értéket képviseli (lásd a megtámadott határozat (89) és (90) preambulumbekezdését).

129 Márpedig egyrészt a közigazgatási eljárásban maguk a görög hatóságok is elismerték, hogy figyelembe lehet venni a földterületeknek az 1995-ös pályázati felhívásban meghatározott árát (lásd a megtámadott határozat (87) preambulumbekezdését).

130 Másrészt az ilyen eljárás megfelel az ítélkezési gyakorlatnak, amely elismeri, hogy a beszerzés költsége másodlagosan vagy közvetve utalhat a földterület értékére (2003. április 10-i Scott kontra Bizottság ítélet, T-366/00, EBHT, EU:T:2003:113, 106. pont, e kérdésben nem fellebbezték meg). A jelen ügyben a Bizottság valóban a TVX Hellas által a földterületek 1995-ben történő megvásárlásakor fizetett árat alkalmazta e földterületek szakértői jelentésben már megbecsült árának ellenőrzése és megerősítése érdekében, amint erre a megtámadott határozat (86) preambulumbekezdése utal.

131 E tekintetben az arra vonatkozó kritika, hogy a Bizottság az általános ipari termelési árindexet alkalmazta annak érdekében, hogy a szóban forgó földterületek értékét a 2003-ig bekövetkezett inflációhoz igazítsa, mivel ezen árindex állítólag az ipari termékekre vonatkozik, azon földterületekre nem, amelyeken e termékeket előállítják, nem meggyőző. Egyrészt ugyanis a Bizottságnak az említett földterületek értékét nem 1995-re, hanem a 2003-ban történt vitatott értékesítés időpontjára vonatkozóan kellett megállapítania, másrészt pedig, mivel nem létezett ipari területekre vonatkozó árindex, a Bizottságnak vagy a kereskedelmi ingatlanokra vonatkozó árindexet, vagy pedig az általános ipari termelési árindexet kellett alkalmaznia, amelynek alkalmazására a jelen ügyben sor került. Ezenkívül ki kell emelni, hogy e választás inkább kedvezett a felpereseknek, mivel kisebb árat eredményezett, mint amelyhez a kereskedelmi ingatlanokra vonatkozó árindex alkalmazása vezetett volna. E körülmények között a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát akkor, amikor az általános ipari termelési árindexet alkalmazta. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a Bizottság a jelen ügyben úgy állapította meg a földterületek értékét, hogy az kellő pontossággal megfelelt a földterületek 2003. decemberi értékének, amint ezt az alkalmazandó ítélkezési gyakorlat megköveteli (Scott kontra Bizottság ítélet, fenti 130. pont, EU:T:2003:113, 100. pont).

132 A fentiekre tekintettel el kell utasítani a felperesek kifogását annyiban, amennyiben az a szóban forgó földterületek értékének a kiszámítására vonatkozik.

133 Harmadszor a szóban forgó ásványtartalékok értékét illetően ki kell emelni, hogy a görög állam a vitatott szerződéssel egyrészt aranytartalmú ásványtartalékokat, másrészt pedig más ásványkoncentrátumokat (ólom és cink) tartalmazó lelőhelyeket ruházott az Ellinikos Chrysosra.

134 Az aranytartalmú ásványtartalékokat illetően a Bizottság a megtámadott határozatban elismeri, hogy az aranytartalékok értéke a vitatott értékesítés időpontjában az ár-költség arány miatt negatív volt, figyelemmel az arany viszonylag alacsony árára, valamint az aranykoncentrátumok szállításával és feldolgozásával összefüggő költségekre, amelyeket az említett határozat (92) preambulumbekezdésében számított ki. A Bizottság ezenkívül hangsúlyozza, hogy a szakértői jelentés nem vizsgálja meg az aranyásványok értékét. Ennélfogva a Bizottság megállapítja, hogy az említett érték nem számítható ki (lásd a megtámadott határozat (93) preambulumbekezdését).

135 Az aranytartalmú ásványtartalékokat illetően ugyanis a Bizottság úgy véli, hogy egy körültekintő befektető a veszteségek elkerülése érdekében azokat nem dolgozná fel, és ennélfogva az értékük nem negatív, hanem nulla. A Görög Köztársaság azonban megjegyezte, hogy az aranykoncentrátumoknak közel 10%-os arzéntartalma van, és hogy amennyiben e koncentrátumok nem hozhatók forgalomba, azokat veszélyes hulladékoknak minősítik, amelyek feldolgozása és kezelése az ásványinyersanyag-kitermelő iparban keletkező hulladék kezeléséről szóló, 2006. március 15-i 2006/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 102., 15. o.) értelmében kötelező. A Bizottság mindazonáltal helyesen mutatott rá arra, hogy a környezetvédelmi költségeket a bányák értékének kiszámításakor már figyelembe vették, és ennélfogva az említett tartalékok értékelése keretében nem indokolt másodszor is levonni azokat.

136 Az átruházott lelőhelyeken lévő többi ásványkoncentrátumot illetően a Bizottság a 2004. június 30-án létező koncentrátumokra vonatkozóan a szakértői jelentésben szereplő értékelésre támaszkodott, az olvasztóművek nettó termelékenységét mutató fémkifizetések számításának bevett módszere alapján (lásd a megtámadott határozat (95) és (96) preambulumbekezdését). A Bizottság ezt követően megszorozta (az Ellinikos Chrysos által közölt) 2003. decemberi ásványmennyiségeket a fémeknek a fémtőzsdei jegyzésekben feltüntetett árával, és 3 millió euró értéket kapott. Ezenkívül kifejtette, hogy mivel a lelőhelyeket 2004 decemberében, azaz az említett jelentés elkészítését követően az Ellinikos Chrysos értékesítette, a vitatott értékesítéssel egy időben nem került sor semmilyen más olyan értékesítésre, amelyet egy összehasonlító elemzéshez figyelembe lehetett volna venni. A Bizottság számítása e tekintetben tehát nem tartalmaz nyilvánvaló hibát.

137 Ami a Görög Köztársaság azon érvét illeti, miszerint lényegében az Ellinikos Chrysosnak való értékesítés időpontjában az átruházott lelőhelyeken található ásványok mennyisége alacsonyabb volt a szakértői jelentésben becsült mennyiségeknél, azt el kell utasítani, mivel a Bizottság erről a közigazgatási eljárásban nem szerzett tudomást. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis az állami támogatással kapcsolatos határozat jogszerűségét azon információk alapján kell megítélni, amelyek a határozat meghozatalakor a Bizottság rendelkezésére álltak (lásd: 2013. március 20-i Rousse Industry kontra Bizottság ítélet, T-489/11, EU:T:2013:144, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), és a felperes nem hivatkozhat a bíróság előtt olyan tényállási elemekre, amelyeket az EUMSZ 108. cikk szerinti, pert megelőző eljárás során nem terjesztett elő. Ugyanígy nem kifogásolható a Bizottsággal szemben, hogy nem vett figyelembe olyan esetleges ténybeli vagy jogi elemeket, amelyeket közölni lehetett volna vele a közigazgatási eljárás során, de nem adták elő azokat, mivel a Bizottság nem köteles annak hivatalból és feltételezések alapján történő vizsgálatára, hogy milyen tényeket lehetett volna közölni vele (lásd e tekintetben: 2012. szeptember 27-i Wam Industriale kontra Bizottság ítélet, T-303/10, EU:T:2012:505, 119. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

138 A jelen kifogást tehát el kell utasítani annyiban, amennyiben az arra hivatkozik, hogy az átruházott lelőhelyeken található többi ásványkoncentrátum értékét hibásan számították ki.

139 A fenti megfontolások összességére tekintettel teljes egészében el kell utasítani az első jogalapnak az első támogatási intézkedésre vonatkozó második részét, mivel a Törvényszék a magánbefektető kritériumának alkalmazását illetően nem állapított meg semmilyen nyilvánvaló mérlegelési hibát, sem pedig más, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének alkalmazása során elkövetett ténybeli vagy számítási hibát.

– Az állami források felhasználására vonatkozó feltétel értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, első részről

140 A felperesek lényegében előadják, hogy a Bizottság – azáltal, hogy a megtámadott határozat (106) preambulumbekezdésében megállapította, hogy a Görög Köztársaság eladóként, és nem pedig a köz érdekében eljáró egyszerű közvetítőként járt el – hibásan értékelte a tényeket, és

következésképpen tévesen állapította meg az állami források kritériumának teljesülését. Egyrészt ugyanis a jogügylet valójában magánvállalkozások közötti „tükör-”, „egymást követő”, illetve „egymásra épülő” szerződésekből állt, és a görög állam tehát egyszerű közvetítő szerepet játszott annak érdekében, hogy vevőt keressen, és biztosítsa a bányák folyamatos működését, egyidejűleg garantálva a környezet folyamatos védelmét és a foglalkoztatás fenntartását a régióban.

141 Másrészt a kaszándrai bányák vitatott eladási árának megfizetéséhez használt és a vitatott szerződés 2. cikke értelmében közvetlenül a TVX Hellasnak átutalt pénzeszközök nem minősülnek állami források olyan közvetlen csökkenésének, amelyet a görög államnak lehetne betudni, mivel egyáltalán nem került sor állami forrásoknak a releváns ítélkezési gyakorlat értelmében vett közvetlen vagy közvetett átruházására.

142 Ezenkívül a Görög Köztársaság szerint a vitatott jogügylet keretében játszott pusztán közvetítő szerepet alátámasztja a Belső Piaci és Szolgáltatási Főigazgatóság Közbeszerzési Igazgatósága Közbeszerzési Jogi Egységének e tekintetben való állásfoglalása, amelyet egy 2009. szeptember 21-i levélben küldtek meg a görög fejlesztési minisztérium főtitkárának, válaszul ez utóbbi azon kérdésére, hogy a vitatott szerződés a közbeszerzési jog hatálya alá tartozik-e. Ezen állásfoglalás azt a tényt is megerősíti, hogy az uniós jog bányák értékesítése esetén nem ír elő semmilyen, pályázati felhívás közzétételére vonatkozó kötelezettséget.

143 Az Ellinikos Chrysos hozzáteszi, hogy azon tény, hogy a szóban forgó eszközök, illetve a tizenegy millió eurót kitevő összeg sosem képezte a görög állam költségvetésének részét, a görög jog szerint lehetetlenné teszi a támogatásnak a megtámadott határozatban előírt visszatéríttetését. A görög államnak ugyanis a visszatérítttetési kötelezettség teljesítése érdekében egy új külön jogszabályt kellene elfogadnia.

144 A Görög Köztársaság szerint a kaszándrai bányák eladási ára állami támogatásnak való minősítéséhez nem elegendő az, hogy az említett ár alatta marad a piaci értéknek, hogy a görög állam egy rövid virtuális időre megszerezte a TVX Hellas eszközeinek tulajdonát azt megelőzően, hogy azokat az Ellinikos Chrysosra mint átvevőre ruházta volna, és hogy a görög állam ellenőrizte ezen jogügyletek egészét, és azokat törvényben ratifikálta.

145 A Bizottság vitatja a felperesek érveit.

146 Ami az állami források felhasználására vonatkozó feltételt, tehát a szóban forgó intézkedés államnak való betudhatóságát illeti, az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy ahhoz, hogy valamely előnyöket az EUMSZ [107.] cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatásoknak lehessen minősíteni, ezen előnyöket egyrészt közvetlenül vagy közvetetten állami forrásokból kell nyújtani (lásd: 2002. május 16-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-482/99, EBHT, EU:C:2002:294, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

147 Másrészt az előnynek állami források átruházásából kell erednie. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis csak a közvetlenül vagy közvetve állami forrásokból nyújtott, illetve az állam számára további terhet jelentő előnyöket lehet az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatásoknak tekinteni (lásd: 2013. március 19-i Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai, és Bizottság kontra Franciaország és társai ítélet, C-399/10 P és C-401/10 P, EBHT, EU:C:2013:175, 99. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E két feltétel különálló és konjunktív (2006. április 5-i Deutsche Bahn kontra Bizottság ítélet, T-351/02, EBHT, EU:T:2006:104, 103. pont).

148 E tekintetben nem szükséges minden esetben bizonyítani, hogy állami források átruházása történt, ahhoz, hogy az egy vagy több vállalkozásnak biztosított előnyt az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak lehessen tekinteni. Így támogatásoknak kell tekinteni többek között azokat a beavatkozásokat, amelyek különböző formában enyhítik a vállalkozás költségvetésének általános terheit, és amelyek ezáltal, anélkül hogy a szó szoros értelmében szubvenciók lennének,

azokkal azonos természetűek és hatásúak (lásd: Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai, és Bizottság kontra Franciaország és társai ítélet, fenti 147. pont, EU:C:2013:175, 100. és 101. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

149 Állandó ítélkezési gyakorlat ugyanis, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése az állami beavatkozásokat a hatásaik alapján határozza meg (lásd: 2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EBHT, EU:C:2012:318, 77. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai, és Bizottság kontra Franciaország és társai ítélet, fenti 147. pont, EU:C:2013:175, 102. pont).

150 Így az állami forrásokat terhelheti az olyan állami beavatkozás, amely egyszerre képes arra, hogy az általa érintett vállalkozásokat a többi vállalkozáshoz képest kedvezőbb helyzetbe hozza, valamint az állam számára a jövőre nézve további teher keletkezésének kellőképpen konkrét kockázatával járjon (lásd: Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai, és Bizottság kontra Franciaország és társai ítélet, fenti 147. pont, EU:C:2013:175, 106. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

151 Ezenkívül a Bíróság kifejtette, hogy az állami kezességvállalás formájában nyújtott előnyök további teherrel járhatnak az állam számára (1998. december 1-jei Ecotrade-ítélet, C-200/97, EBHT, EU:C:1998:579, 43. pont; 2011. december 8-i Residex Capital IV ítélet, C-275/10, EBHT, EU:C:2011:814, 39–42. pont; Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai, és Bizottság kontra Franciaország és társai ítélet, fenti 147. pont, EU:C:2013:175, 107. pont).

152 Egyébiránt az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy ha gazdasági szempontból a piaci feltételek azon megváltozása, amely bizonyos vállalkozásoknak közvetetten nyújtott előnyt keletkeztet, az állami hatóságok részéről forrásveszteség eredménye, még a befektetők által meghozott önálló döntés közbeiktatása sem jár azzal a hatással, hogy megszüntesse az említett forrásveszteség és az érintett vállalkozások javát szolgáló előny között fennálló kapcsolatot (Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai, és Bizottság kontra Franciaország és társai ítélet, fenti 147. pont, EU:C:2013:175, 108. pont).

153 Következésképpen az állami támogatás fennállásának megállapítása céljából a Bizottságnak egyrészt a kedvezményezettnek nyújtott előny, másrészt pedig az állami költségvetés csökkenése, sőt az e költségvetésre háruló terhek kellőképpen konkrét gazdasági kockázata közötti kellőképpen közvetlen kapcsolatot kell bizonyítania (Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság és társai, és Bizottság kontra Franciaország és társai ítélet, fenti 147. pont, EU:C:2013:175, 109. pont).

154 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a vitatott szerződés, amelyből az Ellinikos Chrysos számára nyújtott előny ered, e társaság és a görög állam között jött létre. E szerződés keretében a görög államot eladóként a másik szerződő féllel szemben számos kötelezettség terheli, illetve számos jog illeti meg, mint például az említett szerződés 1.3, 3.3 és 4. cikkéből eredő jogok és kötelezettségek. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy az e szerződésből eredő előny, amely szerződést a görög állam kezdeményezett és aláírt, és amelyért kezességet vállalt, betudható ezen államnak.

155 Ami azon tényt illeti, hogy az előnyt közvetlenül vagy közvetve állami forrásokból nyújtották, ki kell emelni először is, hogy a vitatott értékesítés, azaz a kaszándrai bányáknak az Ellinikos Chrysos részére való, a piaci ár alatti áron történő újraeladása a görög állam bevételeinek csökkenésével jár azon bevételekhez képest, amelyeket az állam elérhetett volna, tehát forrásveszteséget jelent. Ez önmagában a javakat megszerző társaság számára előnnyel jár, és az állami források tekintetében pedig esetleges terhet jelent. Másodszor a vitatott szerződés 1.3, 3.3 és 4. cikke értelmében vállalt kötelezettségek révén, amelyeket a 3220/2004. sz. görög törvény 52. és 53. cikke ratifikált, a görög állam olyan terhek kockázatának tette ki a költségvetését, amelyek az azzal kapcsolatban hozandó esetleges intézkedésekkel függnek össze, hogy az állam megfeleljen az átvevő helyzetére alkalmazandó törvényi

rendelkezéseknek. A görög állam által nyújtott e garanciák a fenti 151. és 153. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében az állam számára a jövőre nézve további teher keletkezésének kellőképpen konkrét kockázatával járnak.

156 Következésképpen a Bizottság nem követett el hibát akkor, amikor a megtámadott határozat (105)–(107) preambulumbekezdésében megállapította, hogy az állami források átruházásának kritériuma teljesül.

157 E következtetést nem vonják kétségbe a felperesek által előadott érvek.

158 Elsősorban a felperesek arra alapított érvét illetően, hogy olyan egyetlen jogügyletről van szó, amely magánfelek közötti egymásra épülő szerződésekből áll, egyrészt rá kell mutatni arra, hogy a vitatott szerződés, valamint a peren kívüli egyezség szövege kifejezetten utal a szóban forgó javaknak a görög állam általi megszerzésére (lásd a peren kívüli egyezség II. pontjának a) és e) alpontját, valamint a vitatott szerződés preambuluma (3) bekezdésének a) pontját és 1. cikkét). A görög állam ugyanis szükségképpen megszerezte az említett javakat, hogy azokat ezt követően az Ellinikos Chrysos tulajdonába adja. Ezenkívül a 3220/2004. sz. törvény 51. cikke (2) bekezdésének a) pontja az általánosan alkalmazandó rendelkezések alóli kivételként kifejezetten rendelkezett arról, hogy az említett javakat nem jegyzik be a görög állam tulajdonaként az ingatlan-nyilvántartásba, amire az Ellinikos Chrysos annak bizonyítása érdekében hivatkozik, hogy e javak nem kerültek a görög állam tulajdonába. E különös törvényi rendelkezés azonban nem járt azzal a hatással, hogy megakadályozza a görög állam tulajdonába való kerülést. Ugyanis, ha ezen állam nem lett volna az említett javak tulajdonosa, nem tudta volna azok tulajdonát az Ellinikos Chrysosra ruházni.

159 Másodsorban a Görög Köztársaság azon érvét, miszerint nem került sor állami források közvetlen átruházására, szintén el kell utasítani, mivel az az ítélkezési gyakorlat részleges és helytelen értelmezésén alapul. Amint ugyanis a fenti 147–149. pontban említésre került, nincs szükség források közvetlen átruházására.

160 Végül el kell utasítani az Ellinikos Chrysos azon érvét, miszerint a támogatás visszatérítettése nem lehetséges, mivel a görög államnak ehhez egy új külön jogszabályt kellene elfogadnia, ugyanis a szóban forgó eszközök, illetve a tizenegy millió eurót kitevő összeg sosem képezte a görög állam költségvetésének részét. Állandó ítélkezési gyakorlat ugyanis, hogy a valamely támogatás visszatérítettését elrendelő határozat címzett állama a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás vissza nem térítettésének igazolása érdekében arra az egyetlen jogalapra hivatkozhat, amely a visszatérítettést elrendelő határozat megfelelő végrehajtásának teljes lehetetlenségére vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2005. május 12-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-415/03, EBHT, EU:C:2005:287, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az azonban, hogy ennek érdekében esetleg külön jogszabályt kell elfogadni, nem minősül ilyen teljes lehetetlenségnek, hanem sokkal inkább azon kötelezettség részét képezi, hogy az említett állam a nehézségek leküzdése érdekében köteles jóhiszeműen együttműködni a Szerződés rendelkezéseinek és különösen az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseknek a teljes tiszteletben tartása mellett (lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Görögország ítélet, C-415/03, EU:C:2005:287, 42. pont).

161 A fentiekre figyelemmel az első jogalapnak az első támogatási intézkedésre vonatkozó első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

– A versenytorzítás fennállására vonatkozó feltételnek és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásnak az értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, harmadik részről (T-233/11. sz. ügy)

162 Először is a Görög Köztársaság arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette az érintett piac meghatározására vonatkozó versenyjogi szabályokat, mivel e piacba felvette a lelőhelyeken található fémeket is. Szerinte, mivel a vitatott értékesítés időpontjában a szóban forgó bányatelepek közül az egyetlen működőképes bányatelep a Stratoni bányatelep volt, és mivel ez utóbbi csak ólom- és cinkásványt termelt, az említett értékesítés csak ezen ásványok piacát érintette.

163 Másodsorban a Görög Köztársaság vitatja a Bizottságnak a megtámadott határozat (110) preambulumbekezdésében kifejtett megállapítását, miszerint Görögországon kívül tizenegy tagállamban folyik cink-, réz-, ólom-, arany- és ezüstkitermelő tevékenység, és e termékek az egész Unióban kereskedelem tárgyát képezik. E megállapítás ugyanis csak a fémpiacra vonatkozhatott, amely nem volt a helyes érintett piac. Az ólom- és cinkásványtermelő versenytársak (a helyes érintett piac) viszont a Bizottság által hivatkozott tizenegy tagállam közül hat, illetve öt tagállamban tevékenykednek, amint ez az „Olympias Marketing Study” című jelentésből is kitűnik. Egyébiránt az Ellinikos Chrysos versenyre gyakorolt hatása jelentéktelen, mivel a vitatott értékesítést követő évben a termelése a cinkbányászatnak csak 0,2%-át, az ólombányászatnak pedig csak 0,9%-át tette ki az európai piacon. Végül az említett értékesítés hatására az Unión belül növekedett a fent említett ásványok kitermelése. Ezen ásványok az Unión belüli potenciális kohászatnak csak 34%, illetve 54%-át teszik ki, a hiányt pedig az Unión kívüli országokból való importtal fedezik. Ezáltal ezen értékesítés nem torzította, hanem inkább elősegítette az európai ipar versenyképességét.

164 A Bizottság vitatja a Görög Köztársaság érveit.

165 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az állami támogatások területén az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének két, a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásra, illetve a versenytorzításra vonatkozó alkalmazási feltétele főszabály szerint elválaszthatatlanul összefügg. Különösen, ha az állam által nyújtott pénzügyi támogatás megerősíti valamely vállalkozás helyzetét a Közösségen belüli kereskedelemben más versenytárs vállalkozásokkal szemben, a támogatást olyannak kell tekinteni, mint amely érinti e kereskedelmet (lásd: 2009. április 30-i Bizottság kontra Olaszország és Wam ítélet, C-494/06 P, EU:C:2009:272, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

166 Ezenkívül állandó ítélkezési gyakorlat, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése alkalmazási feltételeinek értékelése keretében a Bizottságnak nem kell bizonyítania, hogy a támogatásoknak tényleges hatásuk van a tagállamok közötti kereskedelemre, és ténylegesen torzítják a versenyt, hanem csak azt kell megvizsgálnia, hogy e támogatások alkalmasak-e a kereskedelem befolyásolására és a verseny torzítására (2004. április 29-i Olaszország kontra Bizottság ítélet, C-372/97, EBHT, EU:C:2004:234, 44. pont; 2005. december 15-i Unicredito Italiano ítélet, C-148/04, EBHT, EU:C:2005:774, 54. pont).

167 A támogatásnak a belső piaccal való összeegyeztethetetlenségét végső soron meg kell állapítani, ha kihatással van vagy lehet a Közösségen belüli kereskedelemre, és torzító hatással van vagy lehet a versenyre (Unicredito Italiano ítélet, fenti 166. pont, EU:C:2005:774, 55. pont).

168 A jelen ügyben a Bizottság a megtámadott határozat (110) preambulumbekezdésében kiemelte, hogy azon ágazat, amelyben az Ellinikos Chrysos tevékenykedik, azaz a cink-, réz-, ólom-, arany- és ezüstbányászat ágazatának termékei széles körű kereskedelem tárgyát képezik a belső piacon, továbbá hogy az említett tevékenység tizenegy tagállamban folyik, valamint hogy a támogatás az említett társaság számára a versenytársaival szemben előnyt nyújt, végül pedig, hogy fennáll a verseny torzításának veszélye és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás.

169 Márpedig a Görög Köztársaság azon érvei, amelyek az érintett piac Bizottság általi meghatározásának vitatására irányulnak, nem teszik lehetővé e megállapítás megalapozottságának megcáfolását. Elegendő ugyanis, ha a Bizottság azt bizonyítja, hogy vitatott támogatás érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, anélkül hogy körül kellene határolnia az érintett piacot (lásd: 2010. június 15-i Mediaset kontra Bizottság ítélet, T-177/07, EBHT, EU:T:2010:233, 146. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

170 Ami a Görög Köztársaság arra vonatkozó érvét illeti, hogy az első támogatási intézkedés állítólag elősegítette a versenyt, mivel az európai piacon nincs elegendő alapanyag, ezen érvet mint hatástalant el kell utasítani. E körülmény ugyanis, még ha bizonyítottnak is vesszük, nem ellensúlyozhatja a versenytorzítás abból eredő veszélyét, hogy az említett intézkedés elfogadásával erősödött az Ellinikos Chrysos piaci helyzete, mivel – amint arra a fenti 166. és 167. pont emlékeztetett – a Bizottság nem köteles bizonyítani a támogatásoknak a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt tényleges hatását és a tényleges versenytorzítást.

171 Ugyanis, noha az európai piac az ásványkitermelést illetően hiányos, az Ellinikos Chrysos mindenképpen versenyelőnyhöz jutott a többi bányavállalattal szemben, mivel a belső piacon versenyben áll a többi bányavállalattal, anélkül hogy szükség lenne az említett ásványok importját figyelembe venni.

172 A fentiekre figyelemmel az első jogalapnak az első támogatási intézkedésre vonatkozó harmadik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

A második támogatási intézkedésről

– Az előny fennállására vonatkozó feltétel értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, első részről (T-233/11. és T-262/11. sz. ügyek)

173 A felperesek előadják, hogy a vitatott értékesítésre alkalmazott illetékmentesség nem éri el az állami támogatásokra vonatkozó *de minimis* küszöböt. E tekintetben egyrészt a tulajdonátruházási illetéket a szóban forgó földterületek tévesen megállapított értéke, azaz 6 millió eurót kitevő összeg alapján számították ki, amely a European Goldfields által önkényesen nyújtott adat. Másrészt a bányászati jogok átruházását terhelő illetéket a kaszándrai bányák hibásan megállapított teljes értéke alapján számították ki, ahelyett hogy kizárólag a bányászati jogok értékét vették volna figyelembe, a görög bányászati törvénykönyv 173. cikkének (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétben, amely rendelkezés kizárja a bányászati tevékenységek értékét ezen illeték számítási alapjából.

174 Az Ellinikos Chrysos hozzáteszi, hogy a vitatott szerződés nem végleges jellegére tekintettel nem kellett tulajdonátruházási illetéket fizetni, mivel az említett szerződés 3. és 4. cikke előírja, hogy az átvevő köteles vállalkozási tervet készíteni, amelyet nem nyújtottak be.

175 A Bizottság elutasítja ezen érveket.

176 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az az intézkedés, amellyel a hatóságok adómentességet biztosítanak egyes vállalkozásoknak, amely ugyan nem jár együtt állami források átruházásával, de pénzügyileg kedvezőbb helyzetbe hozza a kedvezményezettet, mint a többi adóalanyt, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősül (1994. március 15-i Banco Exterior de España ítélet, C-387/92, EBHT, EU:C:1994:100, 14. pont; 1999. május 19-i Olaszország kontra Bizottság ítélet, C-6/97, EBHT, EU:C:1999:251, 16. pont; 2006. június 22-i Belgium és Forum 187 kontra Bizottság ítélet, C-182/03 és C-217/03, EBHT, EU:C:2006:416, 87. pont).

177 A jelen ügyben a Bizottság a megtámadott határozat (118) preambulumbekezdésében megállapította, hogy a vitatott értékesítés kapcsán két különböző illetéket kellett volna fizetni, azaz egyrészt a kaszándrai bányák tulajdonjogának átruházása után fizetendő illetéket, amely a görög bányászati törvénykönyv értelmében az említett bányák eladási ára 5%-ának felel meg, másrészt pedig a szóban forgó földterületek tulajdonjogának átruházása után fizetendő illetéket, amely a földterületek eladási ára 7–9%-ának felel meg.

178 Ami a második illetéket illeti, amint az a fenti 125–132. pontban kifejtésre került, a felperesek nem tudták bizonyítani, hogy a Bizottság a szóban forgó földterületek értékének kiszámítása során hibát követett el. Ennélfogva nem téves az említett illeték összege sem, amelyet ennek alapján számítottak ki, és amely 0,54 millió eurónak felel meg (lásd a megtámadott határozat (124) preambulumbekezdését). Márpedig ezen összeg meghaladja a vitatott értékesítés időpontjában hatályban lévő, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a csekély összegű (*de minimis*) támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2001. január 12-i 69/2001/EK bizottsági rendeletben (HL L 10., 30. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 138. o.) a *de minimis* támogatásokra előírt 100 000 eurós felső határt. Ebből következik, hogy a megtámadott határozat az említett földterületek tulajdonjogának átruházása utáni illeték megfizetésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesítéssel kapcsolatos támogatási elem fennállását illetően nem tartalmaz hibát.

179 E megállapítást nem kérdőjelezheti meg a Görög Köztársaság arra vonatkozó érve, hogy a szóban forgó földterületek kizárólag bányászati célokra használhatók. Amint a fenti 126. pontban kifejtésre került, úgy kell tekinteni, hogy az említett földterületek a szóban forgó bányatelepek értékéhez képest további saját értékkel bírnak, és értékesítésük nem vonható ki a szóban forgó adófizetési kötelezettség alól.

180 Mivel a fenti 107–109. pontban megállapításra került, hogy a Bizottság a kaszándrai bányák értékének megállapításakor nem követett el hibát, azt is meg kell állapítani, hogy az említett bányák tulajdonjogának átruházása után fizetendő, és az Ellinikos Chrysos által a vitatott szerződés 5. cikkének harmadik bekezdése és 9. cikkének (5) bekezdése értelmében meg nem fizetett illeték összegének a kiszámítása sem hibás.

181 Egy törvényi rendelkezésben, azaz a vitatott szerződést ratifikáló 3220/2004. sz. görög törvény 52. cikkében előírt ilyen mentesség ugyanis az államnak betudható intézkedésnek minősül, és egyszerre jelent előnyt a vitatott értékesítés tárgyát képező eszközök átvevőjének, illetve forrásveszteséget az állami költségvetés számára.

182 Amennyiben a Görög Köztársaság arra a tényre hivatkozik, hogy a görög bányajog (a görög bányászati törvénykönyv 173. cikkének (1) bekezdése) értelmében kizárólag „a bányászati jogok átruházására” lehetett illetéket kivetni, az említett érvet a fenti 173. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

183 El kell utasítani az Ellinikos Chrysos azon érvét is, miszerint a vitatott szerződés nem végleges jellegére tekintettel nem kellett tulajdonátruházási illetéket fizetni. Ugyanis először is az említett szerződés egyetlen rendelkezéséből sem tűnik ki, hogy e szerződésnek ideiglenes vagy nem végleges jellege lett volna. Másodszor az Ellinikos Chrysos által hivatkozott rendelkezések (az említett szerződés 3. és 4. cikke) kizárólag a szerződés felmondására vonatkozó kikötéseket tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik a szerződés hatásainak megszüntetését, de nem akadályozzák meg a szerződés létrejöttét. Harmadszor e szerződés a 9. cikkében kifejezetten előírja, hogy azon a napon lép hatályba, amikor a szerződést ratifikáló törvényt a *Görög Köztársaság Hivatalos Lapjában* közzéteszik.

184 A fentiekre tekintettel az első jogalapnak a második támogatás intézkedésre vonatkozó első részét is el kell utasítani.

– A versenytorzítás fennállására vonatkozó feltételnek és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásnak az értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, második részről (T-233/11. sz. ügy)

185 A Görög Köztársaság vitatja, hogy a második támogatási intézkedést illetően fennállt a versenytorzítás veszélye, és lényegében az első jogalapnak az első támogatási intézkedésre vonatkozó harmadik része keretében előadott érvekre utal.

186 Mivel a második támogatási intézkedés az első támogatási intézkedéshez képest járulékos, és mivel ez utóbbit illetően úgy kell tekinteni, hogy a versenytorzítás fennállására és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó feltétel teljesül, úgy kell tekinteni, hogy e feltétel a második támogatási intézkedést illetően is teljesül ugyanazon okokból, mint amelyek az első jogalapnak az első támogatási intézkedésre vonatkozó harmadik része keretében előadott érvekre válaszolva a fenti 165–172. pontban kifejtésre kerültek.

A 659/1999 rendelet 14. cikke (1) bekezdése második mondatának téves értelmezésére és alkalmazására, valamint az arányosság elvének, a lojális együttműködés elvének, a jogbiztonság elvének és a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított, második jogalapról (T-233/11. sz. ügy)

187 A Görög Köztársaság a 659/1999 rendelet 14. cikke (1) bekezdése második mondatának szövegére, valamint az „Állami támogatási cselekvési terv – Kevesebb és célzottabb állami támogatás: ütemterv az állami támogatás 2005–2009 közötti reformjához” című 2005. június 7-i bizottsági dokumentum ((COM(2005) 107 végleges) tartalmára hivatkozva vitatja a Bizottság azon határozatának jogszerűségét, amely elrendeli a támogatás visszatéríttetését, azzal az indokkal, hogy az túllép a Bizottság diszkrecionális jogkörének határain, valamint sérti az arányosság elvét, a lojális együttműködés elvét és a bizalomvédelem elvét. E tekintetben hangsúlyozza, hogy a 15,34 millió euró visszatéríttetésének elrendelése azzal a veszéllyel fenyeget, hogy Görögországban felfüggesztenek egy 850 millió eurós közvetlen beruházást, korlátozva ezáltal a gazdasági növekedést és a versenyt, ahelyett hogy azt erősítenék egy olyan időszakban, amikor ezen ország jelentős gazdasági válságban van. A Bizottság tehát hibát követett el akkor, amikor a versenytorzítás veszélyét, és az abból eredő kedvező hatásokat mérlegelte, ha a szóban forgó bányatelepek folytatják tevékenységeiket, megsértve ezáltal a fent említett elveket.

188 A Bizottság visszautasítja ezeket az érveket.

189 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a 659/1999 rendelet 14. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére […]. A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését [helyesen: visszatéríttetését], amennyiben az ellentétes [az uniós] jog valamelyik általános elvével.”

190 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy valamely jogellenes támogatás visszatéríttetés útján történő megszüntetése a támogatás jogellenessége megállapításának logikus következménye, mivel a jogellenesen nyújtott támogatások visszatéríttetésének célja az, hogy lehetővé tegye az eredeti állapot helyreállítását azáltal, hogy a kedvezményezett elveszti azt az előnyt, amelyet a versenytársaival szemben ténylegesen élvezett. A támogatás visszatérítésével a kedvezményezett elveszti azt az előnyt, amelyet a piacon versenytársaival szemben élvezett, és a támogatás kifizetése előtti állapot helyreáll (lásd ebben az értelemben: 2012. március 29-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-243/10, EBHT, EU:C:2012:182, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

191 A visszatérítés e funkciójából következik továbbá az is, hogy főszabály szerint – rendkívüli körülmények kivételével – a Bizottság nem sérti meg a diszkrecionális jogkörét, amikor a jogellenes támogatások címén nyújtott összegek visszatéríttetését kéri a tagállamtól, mivel csak a korábbi helyzetet állítja vissza (2009. szeptember 9-i Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság ítélet, T-227/01–T-229/01, T-265/01, T-266/01 és T-270/01, EBHT, EU:T:2009:315, 373. pont).

192 Elsősorban, ami az arányosság elvének állítólagos megsértését illeti, kétségtelen, hogy ezen elv megköveteli, hogy az uniós intézmények aktusai ne haladják meg a kitűzött cél elérésére alkalmas és ahhoz szükséges mértéket, azaz amennyiben több megfelelő intézkedés közül lehet választani, a kevésbé korlátozó jellegűt kell igénybe venni (Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság ítélet, fenti 191. pont, EU:T:2009:315, 372. pont).

193 A jogellenes állami támogatásoknak a korábbi helyzet visszaállítása érdekében történő visszatéríttetése azonban főszabály szerint nem tekinthető a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek célkitűzéseihez képest aránytalan intézkedésnek (lásd: Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság ítélet, fenti 191. pont, EU:T:2009:315, 372. pont).

194 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Görög Köztársaság csak hivatkozik az arányosság elvére, anélkül hogy kifejtené, pontosan mennyiben sértették meg ezen elvet, annak ellenére, hogy a fenti 192. és 193. pontban hivatkozott elvek különösen meggyőző érvelést követelnek meg. E kifogást tehát mint elfogadhatatlant el kell utasítani azon ítélkezési gyakorlatra tekintettel, amely szerint a Törvényszék 1991. május 2-i eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának c) pontja megköveteli a „jogalapok rövid ismertetés[ét]”, mivel e követelmény a jogalapok alátámasztása érdekében felhozott kifogásokra is vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2012. október 25-i Arbos kontra Bizottság ítélet, T-161/06, EU:T:2012:573, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), és nem teljesíti az ezen eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontja szerinti követelményeket a valamely uniós jogi elvre való egyszerű hivatkozás az ezen állítást alátámasztó ténybeli és jogi elemek megjelölése nélkül (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 2-i El Morabit kontra Tanács ítélet, T-37/07 és T-323/07, EU:T:2009:296, 27. pont).

195 Másodsorban, ami a bizalomvédelem elvének állítólagos megsértését illeti, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az említett elvre való hivatkozás joga minden jogalanyt megillet, amennyiben valamely uniós intézmény a részére tett pontos ígéretekkel megalapozott várakozásokat keltett benne (lásd: 2011. július 21-i Alcoa Trasformazioni kontra Bizottság ítélet, C-194/09 P, EBHT, EU:C:2011:497, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ilyen várakozás keltésére alkalmas biztosítéknak minősül a közlés formájától függetlenül az arra felhatalmazott és megbízható forrásból származó pontos, feltételhez nem kötött és egybehangzó tájékoztatás. Ezzel szemben az adminisztráció által adott egyértelmű biztosítékok hiányában senki nem hivatkozhat ezen elv megsértésére (lásd: 2006. február 14-i TEA-CEGOS és társai kontra Bizottság ítélet, T-376/05 és T-383/05, EBHT, EU:T:2006:47, 88. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

196 A 659/1999 rendelet 14. cikke alapján különösen az állami támogatások ellenőrzésére alkalmazandó ezen elvből következik, hogy akkor lehet a támogatás kedvezményezettjét megillető bizalomvédelemre hivatkozni, ha ez utóbbi a Bizottság pozitív cselekvéséből származó, kellően egyértelmű biztosítékokkal rendelkezik, amely alapján úgy vélheti, hogy az intézkedés nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak (2009. november 30-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, T-427/04 és T-17/05, EBHT, EU:T:2009:474, 261. pont). A Bizottságnak bejelentett intézkedéssel kapcsolatos kifejezett állásfoglalás hiányában azonban az intézmény hallgatása nem zárhatja ki – az állami támogatás által kedvezményezett vállalkozást megillető bizalomvédelem elvére alapozva – a támogatás visszatéríttetését (lásd ebben az értelemben: 2004. november 11-i Demesa és Territorio Histórico de Álava kontra Bizottság ítélet, C-183/02 P és C-187/02 P, EBHT, EU:C:2004:701, 44. pont).

197 Kétségtelen, hogy nem zárható ki a jogellenes támogatásban részesülő kedvezményezett azon lehetősége, hogy olyan kivételes körülményekre hivatkozzon, amelyek jogszerűen megalapozhatták az e támogatás jogszerűségébe vetett bizalmát, és hogy ebből következően megtagadja annak visszafizetését (lásd ebben az értelemben: 1998. szeptember 15-i BFM és EFIM kontra Bizottság ítélet, T-126/96 és T-127/96, EBHT, EU:T:1998:207, 70. pont; 2003. augusztus 5-i P & O European Ferries (Vizcaya) és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság ítélet, T-116/01 és T-118/01, EBHT, EU:T:2003:217, 201. és 204. pont; Franciaország kontra Bizottság ítélet, fenti 196. pont, EU:T:2009:474, 263. pont).

198 Ezzel szemben az a tagállam, amelynek hatóságai az EUMSZ 108. cikkben előírt eljárási szabályok megsértésével nyújtottak támogatást, nem hivatkozhat a kedvezményezetteket megillető bizalomvédelemre a Bizottság támogatás visszatérítésére kötelező határozatának végrehajtására figyelemmel szükséges intézkedések meghozatalára vonatkozó kötelezettség alóli mentesülés érdekében. E lehetőség elfogadása ugyanis teljesen megfosztaná az EUMSZ 107. és 108. cikk rendelkezéseit a hatékony érvényesüléstől, mivel a nemzeti hatóságok így a saját jogellenes magatartásukra hivatkozhatnának, hogy a Bizottság által a Szerződés e rendelkezései értelmében hozott határozatok érvényesülését meggátolják (1990. szeptember 20-i Bizottság kontra Németország ítélet, C-5/89, EBHT, EU:C:1990:320, 17. pont; 2004. április 1-jei Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-99/02, EBHT, EU:C:2004:207, 20. pont). Az említett tagállam ugyanezen célokból nem hivatkozhat a jogbiztonság elvére sem (1994. szeptember 14-i Spanyolország kontra Bizottság ítélet, C-278/92–C-280/92, EBHT, EU:C:1994:325, 76. pont).

199 Így a Görög Köztársaság nem hivatkozhat a bizalomvédelem elvére annak érdekében, hogy megakadályozza a támogatás visszatéríttetését, mivel az EUMSZ 108. cikkben előírt eljárási szabályok megsértésével nyújtotta a támogatást.

200 Harmadsorban, ami a lojális együttműködés elvének állítólagos megsértését illeti, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből kitűnik, hogy az említett elv értelmében az Unió és a tagállamok kölcsönösen tiszteletben tartják és segítik egymást a Szerződésekből eredő feladatok végrehajtásában.

201 A lojális együttműködés elvéből következik, hogy az a tagállam, amely jogellenes támogatások visszatérítettésére kötelező határozat címzettje, köteles az említett határozat végrehajtását biztosító minden intézkedést meghozni a visszafizetendő összegek tényleges visszatérítettése érdekében (lásd ebben az értelemben: 2012. március 29-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-243/10, EU:C:2012:182, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezen elvre azonban nem lehet hivatkozni annak érdekében, hogy a tagállam mentesüljön az említett támogatások visszatérítettése alól.

202 Ugyanis, amint arra a fenti 190. pont emlékeztetett, valamely jogellenes támogatás visszatérítettés útján történő megszüntetése a támogatás jogellenessége megállapításának logikus következménye, mivel a jogellenesen nyújtott támogatások visszatérítettésének célja az, hogy lehetővé tegye az eredeti állapot helyreállítását. Ezenkívül a 659/1999 rendelet 14. cikke értelmében a Bizottság köteles elrendelni, hogy a tagállam hozza meg a jogellenes támogatás visszatérítettéséhez szükséges valamennyi intézkedést, amennyiben megállapítja, hogy a támogatás összeegyeztethetetlen a belső piaccal, kivéve ha a visszatérítettés ellentétes az uniós jog valamelyik általános elvével. Egyébiránt a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó szabályainak végrehajtása során a Bizottságot és a tagállamokat kölcsönösen terhelő lojális együttműködési kötelezettség keretében az érintett tagállam még arra is köteles, hogy kiszámítsa a visszatérítettendő támogatások pontos összegét (lásd ebben az értelemben: 2014. július 16-i Görögország kontra Bizottság ítélet, T-52/12, EU:T:2014:677, 197. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

203 Meg kell tehát állapítani, hogy a Görög Köztársaság nem hivatkozhat a lojális együttműködés elvére annak érdekében, hogy kivonja magát a támogatás visszatérítettését elrendelő bizottsági határozat végrehajtásához szükséges intézkedések meghozatalára vonatkozó kötelezettség alól.

204 Egyébiránt a Görög Köztársaság a jelen jogalap keretében nem hivatkozhat az „Állami támogatási cselekvési terv – Kevesebb és célzottabb állami támogatás: ütemterv az állami támogatás 2005–2009 közötti reformjához” című bizottsági dokumentumra sem. E tekintetben elegendő megállapítani azt, hogy – amint a Bizottság helyesen kiemeli – az említett dokumentum csak egy ütemterv a Bizottság állami támogatások területén folytatott politikájának kialakításához, amely nem kötheti a Bizottságot az EUMSZ 107. cikk és az említett politikát konkrétan végrehajtó jogi normák, úgymint a csoportmentességi rendeletek, vagy a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott támogatásokra, a regionális beruházási támogatásokra vagy a foglalkoztatási támogatásokra vonatkozó rendeletek, vagy akár a Bizottság által elfogadott iránymutatások és keretszabályok alkalmazása során.

205 Ezenkívül, amennyiben a Görög Köztársaság arra a körülményre hivatkozik, hogy a jogellenes támogatás esetleges visszatérítettése egy közvetlen beruházás elvesztéséhez vezethet az országban, meg kell állapítani, hogy a Bizottság e körülményt, amennyiben bizonyítottnak vesszük, figyelembe vehette volna a támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelése keretében az EUMSZ 107. cikk (2) és (3) bekezdése, illetve a regionális támogatásokra, a környezetvédelmi támogatásokra vagy a foglalkoztatási támogatásokra vonatkozó iránymutatások értelmében. A Görög Köztársaság azonban egyáltalán nem hivatkozik az említett rendelkezések Bizottság általi megsértésére.

206 A fentiek összességére figyelemmel a Görög Köztársaság által felhozott második jogalapot el kell utasítani.

Az elégtelen és ellentmondásos indokolásra, valamint az EUMSZ 296. cikk megsértésére alapított, harmadik jogalapról (T-233/11. sz. ügy)

207 A Görög Köztársaság négy lényeges pontban vitatja a megtámadott határozat indokolását.

208 Először is a Görög Köztársaság úgy véli, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (105)–(107) preambulumbekezdésében nem megfelelően indokolta meg az első támogatási intézkedés fennállását, mivel nem fejtette ki, hogy az Ellinikos Chrysos által közvetlenül a TVX Hellas részére átutalt szigorúan magáneszközök miért eredményezik a görög állam forrásainak közvetlen vagy közvetett veszteségét, amelyet ezen államnak lehet betudni.

209 Másodszor a Görög Köztársaság előadja, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (117) és (123) preambulumbekezdésében nem megfelelően indokolta meg a második támogatási intézkedés fennállását, és azt, hogy milyen okokból tekintette úgy, hogy mind a kaszándrai bányák tulajdonjogának átruházása után, mind pedig a szóban forgó földterületek tulajdonjogának átruházása után meg kell fizetni az illetéket, és nem csak ezen első illetéket kell megfizetni, és elmulasztotta kifejteni, hogy e tekintetben mi a saját álláspontja.

210 Harmadszor a Görög Köztársaság úgy érvel, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (126) preambulumbekezdésében nem fejtette ki, hogy a *de minimis* szabály miért nem alkalmazható külön-külön a Bizottság által meghatározott egyes támogatási intézkedésekre.

211 Negyedszer a Görög Köztársaság azt kifogásolja, hogy a Bizottság ellentmondásos és pontatlan értékeléseket végzett a bányák értékének becslésekor és a szakértői jelentés értékeléseinek szelektív figyelembevételekor, különösen a következőkre tekintettel:

– az Olympias bányatelep negatív értéke, mivel a tudománnyal és a szakmai etikával ellentétes saját értékeléseire támaszkodott azzal kapcsolatban, hogy a bányák kitermelőjének lehetősége van-e a bányák működtetésére, és nem pedig aszerint mérlegelt, hogy az arany árfolyama kedvező-e, vagy sem (a megtámadott határozat (69) preambulumbekezdése);

– a foglalkoztatás- és környezetvédelmi költségeknek, valamint a tevékenységen kívüli állapotban lévő Stratoni bányatelep karbantartási költségeinek figyelmen kívül hagyása, miközben a Bizottság e költségeket az Olympias bányatelep esetében figyelembe vette, noha a vitatott értékesítés időpontjában egyik bányatelep sem működött (a megtámadott határozat (77) preambulumbekezdése);

– az, hogy az 1995-ös eladási árat nem a vitatott értékesítés teljes árának kiszámításához, hanem a földterületek értékének kiszámításához vette figyelembe (a megtámadott határozat (54)–(57), (86) és (87) preambulumbekezdése);

– az érintett piacnak és e piac földrajzi kiterjedésének a meghatározása, figyelemmel a fémek és a bányákban ténylegesen termelt ásványok közötti megkülönböztetésre.

212 A Bizottság vitatja a Görög Köztársaság érveit.

213 Az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az EUMSZ 296. cikkben előírt indokolási kötelezettség terjedelme a kérdéses jogi aktus természetétől, valamint elfogadásának körülményeitől függ. Az indokolásnak világosan és egyértelműen kell tartalmaznia az aktust kibocsátó intézmény érvelését oly módon, hogy lehetővé tegye egyrészt az uniós bíróság számára a jogszerűség vizsgálatát, másrészt pedig az érdekeltek számára jogaik védelme érdekében a meghozott intézkedés indokainak megismerését és a döntés megalapozottságának megítélését. Nem követelmény az, hogy az indokolás minden releváns ténybeli és jogi elemet részletezzen, mivel azt a kérdést, hogy a jogi aktus indokolása megfelel-e az EUMSZ 296. cikkben foglalt követelményeknek, nemcsak a jogi aktus szövegére, hanem összefüggéseire, valamint az érintett területre vonatkozó jogszabályok összességére tekintettel is kell értékelni (1998. április 2-i Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ítélet, C-367/95 P, EBHT, EU:C:1998:154, 63. pont; 2011. november 30-i Sniace kontra Bizottság ítélet, T-238/09, EU:T:2011:705, 37. pont). Különösen a Bizottság nem köteles állást foglalni valamely állami támogatás ellenőrzésére irányuló eljárásban az érdekeltek által elé terjesztett minden érvet illetően. Elegendő, ha a határozat rendszere szempontjából alapvető fontosságú tényeket és jogi megfontolásokat ismerteti (2008. július 1-jei Chronopost és La Poste kontra UFEX és társai ítélet, C-341/06 P és C-342/06 P, EBHT, EU:C:2008:375, 96. pont; 2010. március 3-i Freistaat Sachsen és társai kontra Bizottság ítélet, T-102/07 és T-120/07, EBHT, EU:T:2010:62, 180. pont).

214 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az indokolási kötelezettség olyan lényeges formai követelmény, amelyet meg kell különböztetni az indokolás megalapozottságának kérdésétől, mivel a megalapozottság a vitatott jogi aktus érdemi jogszerűségére vonatkozik (2001. március 22-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-17/99, EBHT, EU:C:2001:178, 35. pont). Ebből következik, hogy amennyiben a felperesek kifogásai a megtámadott határozatnak a szóban forgó pontok tekintetében való megalapozottságának megkérdőjelezésére irányulnak, amely pontok ezenkívül már a jelen kereset első jogalapja keretében megvizsgálásra kerültek, úgy kell tekinteni, hogy e kifogások a jelen jogalap keretében nem relevánsak (lásd ebben az értelemben: 2006. december 12-i Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid és Federación Catalana de Estaciones de Servicio kontra Bizottság ítélet, T-95/03, EBHT, EU:T:2006:385, 107. pont).

215 Így elsősorban a Görög Köztársaság, azáltal hogy a megtámadott határozat (106) preambulumbekezdésében foglalt indokolás elégtelenségére hivatkozik, valójában a Bizottság által az állami forrásokkal, illetve a támogatási intézkedés államnak való betudhatóságával kapcsolatos feltétel tekintetében végzett értékelés megalapozottságát vitatja. Ennélfogva úgy kell tekinteni, hogy az említett érv a jelen jogalap keretében hatástalan. Mindenesetre, amint a fenti 208. pontból kitűnik, a Görög Köztársaság a jogainak védelme érdekében megismerhette a meghozott intézkedés indokait, és meg tudta ítélni azt, hogy a határozat megalapozott-e, és – amint a fenti 146–156. pontból kitűnik – a Törvényszék e tekintetben el tudta végezni a megtámadott határozat jogszerűségének vizsgálatát. A fenti 213. és 214. pontban említett ítélkezési gyakorlat alapján meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat e tekintetben megfelelő indokolást tartalmaz.

216 Másodsorban a második támogatási intézkedés fennállását, és azon indokokat illetően, amelyek miatt a Bizottság úgy tekintette, hogy mind a kaszándrai bányák tulajdonjogának átruházása után, mind pedig a szóban forgó földterületek tulajdonjogának átruházása után meg kell fizetni az illetéket, meg kell jegyezni, hogy egyrészt a Bizottság kellően kifejtette azon indokokat, amelyek miatt ezen első illetéket meg kell fizetni, utalva az említett bányáknak a vitatott értékesítés időpontjában fennálló pozitív értékére.

217 Másrészt a megtámadott határozat (123) preambulumbekezdésében a Bizottság megjegyezte, hogy a Görög Köztársaság elismerte, hogy a 7–9%-os illeték ténylegesen minden földterület-értékesítésre alkalmazandó, függetlenül attól, hogy vállalati eszközök vagy magántulajdon értékesítéséről van-e szó. Márpedig a Bizottság ugyanebben a preambulumbekezdésben kifejtette, hogy e tekintetben két, ellentétes információkat tartalmazó levelet kapott, az egyiket a pénzügyminisztériumtól (amely adóügyekben illetékes), a másikat pedig a környezetvédelmi minisztériumtól (amely bányászati kérdésekben illetékes). A Bizottság kifejtette, hogy fel is hívta a görög hatóságok figyelmét ezen ellentmondásokra, azonban nem kapott végleges választ. Ennélfogva a rendelkezésére álló információkra, és különösen a pénzügyminiszter által kapott tájékoztató levélre támaszkodott, amely elismerte, hogy ezen illeték a vitatott értékesítésre is alkalmazandó.

218 A fenti 217. pontból kitűnik, hogy a Bizottság azon érvelése, amely alapján egy adott mértékű illetéket részesített előnyben, nem pedig valamely másikat, egyértelműen kitűnik a megtámadott határozatból, ezen érvelést tehát egyáltalán nem jellemzi elégtelen indokolás.

219 Harmadsorban a *de minimis* szabálynak az e két támogatási intézkedés egyikére való alkalmazhatóságát illetően a Görög Köztársaság valójában a megtámadott határozat e tekintetben való megalapozottságát kérdőjelezi meg, amely a fenti 178. pontban már elemzésre került. A jelen jogalap keretében tehát el kell utasítani a Görög Köztársaság ezzel kapcsolatos érveit.

220 Negyedsorban, ami a bányák értékének becslésével kapcsolatos állítólag ellentmondásos és pontatlan értékeléseket, valamint a szakértői jelentés értékeléseinek állítólag szelektív figyelembevételét illeti, amennyiben a Görög Köztársaság a Bizottság értékelésének megalapozottságát kívánja megkérdőjelezni, érve a jelen jogalap elemzése keretében hatástalan. Ezenkívül egyrészt a Görög Köztársaság e tekintetben előadhatta védekezését, másrészt pedig a Törvényszék elvégezhette a vizsgálatot, amint ez a fenti 105–109. pontból kitűnik. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat (75) és (76) preambulumbekezdése megfelelő indokolást tartalmaz.

221 A Stratoni bányatelep karbantartási költségeinek a megtámadott határozatban való állítólagos figyelmen kívül hagyását illetően a Görög Köztársaság érve összemosódik a kaszándrai bányák értéke kiszámítása megalapozottságának vitatásával, amely különösen a fenti 100. és 102. pontban került elemzésre, tehát ezen érvet a jelen jogalap keretében mint hatástalant el kell utasítani.

222 Azt illetően, hogy hogy az 1995-ös eladási árat nem a kaszándrai bányák teljes árának kiszámításához, hanem a szóban forgó földterületek értékének kiszámításához vették figyelembe, meg kell állapítani, hogy ezen érv valójában a Bizottság által végzett értékelés megalapozottságának vitatására irányul, amellyel kapcsolatban a fenti 90–109. és 116–130. pontra kell utalni, tehát ezen érv a jelen jogalap keretében hatástalan.

223 Végül a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás kritériumát illetően a Bíróság kifejtette, hogy még amennyiben világos is az ügy körülményeiből, hogy a nyújtott támogatás érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, a Bizottság feladata, hogy ezekre a körülményekre a határozata indokolásában hivatkozzon (2006. szeptember 6-i Portugália kontra Bizottság ítélet, C-88/03, EBHT, EU:C:2006:511, 89. pont; Bizottság kontra Olaszország és WAM ítélet, fenti 165. pont, EU:C:2009:272, 49. pont).

224 A Bizottság azonban nem köteles elemezni a kedvezményezett vállalkozás hazai vagy európai piaci részesedését, sem a versenytárs vállalkozások helyzetét, sem pedig a szóban forgó termékek és szolgáltatások tagállamok közötti kereskedelmét akkor, ha kifejtette, hogy a támogatás miért torzítja a versenyt, és miért érinti a tagállamok közötti kereskedelmet (lásd ebben az értelemben: 1998. április 30-i Vlaams Gewest kontra Bizottság ítélet, T-214/95, EBHT, EU:T:1998:77, 67. pont; 2005. június 15-i Regione autonoma della Sardegna kontra Bizottság ítélet, T-171/02, EBHT, EU:T:2005:219, 85. pont; 2006. szeptember 6-i Olaszország és WAM kontra Bizottság ítélet, T-304/04 és T-316/04, EU:T:2006:239, 64. pont).

225 Amint ugyanis a fenti 169. pontban kifejtésre került, a Bizottság nem volt köteles részletesen elemezni a vitatott értékesítés időpontjában ténylegesen termelt, illetve exportált fémeket, mivel a jelen kritérium vizsgálatához elegendő volt, hogy bizonyítsa és megindokolja azt, hogy a támogatás megerősítette a kedvezményezett vállalkozás piaci helyzetét az általa megkezdeni szándékozott tevékenységet illetően, amit a Bizottság a megtámadott határozat (110) preambulumbekezdésében meg is tett. Következésképpen meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat e tekintetben is megfelelő indokolást tartalmaz.

226 A fent említett megfontolások fényében a jelen jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

A védelemhez való jog megsértésére, a felperes eljárási jogainak megsértésére, hatáskörrel való visszaélésre, valamint a megfelelő ügyintézés elvének, továbbá a pártatlan és alapos vizsgálatra vonatkozó kötelezettségnek a megsértésére alapított, negyedik jogalapról (T-262/11. sz. ügy)

227 A jelen jogalap keretében az Ellinikos Chrysos az első kifogással a védelemhez való jogainak, és különösen az iratbetekintési jogának és a meghallgatáshoz való jogának, továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikkének abból eredő megsértésére hivatkozik, hogy nem tárták fel előtte a panaszos kilétét, amely fontos lett volna számára ahhoz, hogy védekezését előkészítse, és vitassa az e panaszos által hivatkozottak hihetőségét és a panaszos jogos érdekét.

228 Második kifogásával az Ellinikos Chrysos vitatja, hogy lehetővé tették, hogy a bányászati tevékenységek görög megfigyelőközpontja a 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontja és az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében vett érdekelt félként részt vegyen a közigazgatási eljárásban, noha e szervezetnek nem volt olyan saját érdeke, amelyet a támogatás nyújtása érinthetett volna.

229 Harmadik kifogásával az Ellinikos Chrysos hatáskörrel való visszaélésre, a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére, valamint a Bizottság alapos és pártatlan vizsgálatra vonatkozó kötelezettségének megsértésére hivatkozik, mivel a Bizottság szelektív, részleges és önkényes módszert fogadott el akkor, amikor megvizsgálta a felek érveit, elferdítve az Ellinikos Chrysos érveit és figyelmen kívül hagyva a tényeket. Érvének alátámasztására a Bizottság által 2011. február 23-án közzétett sajtóközleményre hivatkozik, amelyben a Bizottság azt állította, hogy az állami támogatás fennállását megállapító határozat azon a szakértői jelentésen alapul, amely a kaszándrai bányák értékét 25 millió euróra becsülte, miközben az említett összeg az általa elvégzett becslésnek felelt meg. A Bizottság az említett sajtóközleményt az első közlemény szövegében javította ki, anélkül hogy külön helyesbítést adott volna ki. Ezenkívül az alapos és pártatlan vizsgálatra vonatkozó kötelezettséget megsértve szabálytalanul folytatták le a közigazgatási eljárást, figyelmen kívül hagyva az átruházott eszközök tényleges értékét, az ügy irataiban szereplő megfelelő bizonyítékok ellenére.

230 A Bizottság vitatja e kifogásokat.

231 Hangsúlyozni kell, hogy az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárással kapcsolatos egyetlen rendelkezés sem biztosít az érdekeltek közül a támogatás kedvezményezettjének sajátos szerepet. Egyébiránt az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárás nem a támogatás kedvezményezettjével „szemben” indított eljárás, ami azt jelentené, hogy ez utóbbi olyan jogokra hivatkozhatna, amelyek

terjedelme azonos a védelemhez való jog mint olyan terjedelmével. Azonban, noha a támogatás kedvezményezettje nem rendelkezik az eljárásban félként szereplő személy jogállásával, az ítélkezési gyakorlat elismer bizonyos eljárási jogokat a számára, amelyek arra irányulnak, hogy információkat szolgáltathasson a Bizottság részére, és kifejthesse érveit (Scott kontra Bizottság ítélet, fenti 130. pont, EU:T:2003:113, 54. pont).

232 Ezen ítélkezési gyakorlat az érdekeltekre alapvetően a Bizottság információforrásának szerepét osztja az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerint indított közigazgatási eljárásban (1996. október 22-i Skibsværftsforeningen és társai kontra Bizottság ítélet, T-266/94, EBHT, EU:T:1996:153, 256. pont; 1998. június 25-i British Airways és társai kontra Bizottság ítélet, T-371/94 és T-394/94, EBHT, EU:T:1998:140, 59. pont).

233 Az Ellinikos Chrysost a szóban forgó intézkedések kedvezményezettjeként felkérték arra, hogy terjessze elő észrevételeit, és ismertethette a Bizottság és az érintett tagállam megfontolásaival kapcsolatos álláspontját, továbbá információkat szolgáltathatott a Bizottság számára, amelyeket a közigazgatási eljárásban megfelelően figyelembe is vettek. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a Bizottság a jelen ügyben teljes mértékben tiszteletben tartotta az eljárási garanciákat.

234 Az arra vonatkozó első kifogást illetően, hogy nem fedték fel előtte a panaszos kilétét, ki kell emelni, hogy – amint a Bizottság helyesen hangsúlyozza – semmilyen rendelkezés nem kötelezi a Bizottságot arra, hogy az érdekelt felek előtt felfedje a panaszos vagy bármely más információforrás kilétét. Így az Ellinikos Chrysos nem állíthatja megalapozottan, hogy a Bizottság e tekintetben eljárási szabálytalanságot követett el.

235 Az arra vonatkozó második kifogást, hogy lehetővé tették azt, hogy a bányászati tevékenységek görög megfigyelőközpontja érdekelt félként vegyen részt a közigazgatási eljárásban, hatástalannak kell tekinteni. Az ugyanis, hogy lehetővé tették, hogy e szervezet az eljárásban érdekelt félként részt vegyen, közvetlenül az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdéséből ered, és egyáltalán nem érinti az Ellinikos Chrysos eljárási jogállását, sem pedig az említett eljárásban őt megillető eljárási jogokat.

236 Az állítólagos hatáskörrel való visszaélésre és a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére, továbbá a Bizottság alapos és pártatlan vizsgálatra vonatkozó kötelezettségének megsértésére vonatkozó harmadik kifogást illetően elsősorban meg kell állapítani, hogy az Ellinikos Chrysos a nem kellően részletes érveivel nem tudta bizonyítani azt, hogy a Bizottság megsértette az alapos vizsgálatra és a megfelelő ügyintézésre vonatkozó kötelezettségét. Az ügy érdemi elemzéséből ugyanis az következik, hogy a Bizottság a magánbefektető elvét alkalmazva és a rendelkezésére álló valamennyi információt felhasználva helyesen állapította meg a vitatott értékesítés tárgyát képező vagyoni javak összességének értékét, az említett érték helyes megállapítására vonatkozó feladatának elvégzése érdekében.

237 Másodsorban a Bizottság által állítólag elkövetett hatáskörrel való visszaélést illetően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely jogi aktus csak akkor jogellenes hatáskörrel való visszaélés miatt, ha objektív, releváns és egybehangzó valószínűsítő körülmények alapján nyilvánvaló, hogy azt kizárólag vagy legalábbis elsősorban azon céltól eltérő cél elérése érdekében fogadták el, amelyre a szóban forgó jogkört biztosították, vagy az ügy körülményeinek kezelésére a Szerződések által kifejezetten előírt eljárás megkerülése érdekében fogadták el (lásd: 2013. december 4-i Bizottság kontra Tanács ítélet, C-121/10, EBHT, EU:C:2013:784, 81. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

238 Márpedig az Ellinikos Chrysos e tekintetben tett állításai igen általánosak, és nincsenek alátámasztva. Az Ellinikos Chrysos lényegében csupán a Bizottság által 2011. február 23-án közzétett sajtóközleményben lévő hibára hivatkozik, amelyet a kérelmére helyesbítettek, amit az Ellinikos Chrysos maga is elismer. E körülmények között meg kell állapítani, hogy a fenti 237. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban foglalt feltételek a jelen ügyben nyilvánvalóan nem teljesülnek.

239 Következésképpen a negyedik jogalapot mint megalapozatlant, és a két keresetet teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

240 Az eljárási szabályzat 134. cikkének (1) bekezdése alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felpereseket, mivel pervesztesek lettek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (negyedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék a T-233/11. és a T-262/11. sz. ügyet ítélethozatal céljából egyesíti.

2) A Törvényszék a kereseteket elutasítja.

3) A T-233/11. sz. ügyben a Görög Köztársaság viseli saját költségeit, valamint az Európai Bizottság részéről felmerült költségeket.

4) A T-262/11. sz. ügyben az Ellinikos Chrysos AE Metalleion kai Viomichanias Chrysou viseli saját költségeit, valamint a Bizottság részéről felmerült költségeket.

Prek Labucka Kreuschitz

Kihirdetve Luxembourgban, a 2015. december 9-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita előzményei 1

1. A ténybeli háttér 2

2. A releváns szerződéses rendelkezések 3

3. A közigazgatási eljárás 5

4. A megtámadott határozat 5

Az eljárás és a felek kérelmei 7

A jogkérdésről 9

1. Az elfogadhatóságról 9

2. Az ügy érdeméről 10

A megsemmisítési jogalapok összefoglalása 10

Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének, illetve az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésének téves értelmezésére és alkalmazására, valamint az állami támogatás fennállására vonatkozó tények mérlegelése során elkövetett több hibára alapított, első jogalapról (T-233/11. és T-262/11. sz. ügyek) 11

Az első támogatási intézkedésről 11

– Előzetes észrevételek 11

– Az előny fennállására vonatkozó feltétel értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, második részről 11

– Az állami források felhasználására vonatkozó feltétel értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, első részről 23

– A versenytorzítás fennállására vonatkozó feltételnek és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásnak az értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, harmadik részről (T-233/11. sz. ügy) 27

A második támogatási intézkedésről 28

– Az előny fennállására vonatkozó feltétel értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, első részről (T-233/11. és T-262/11. sz. ügyek) 28

– A versenytorzítás fennállására vonatkozó feltételnek és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásnak az értékelése során elkövetett hibára vonatkozó, második részről (T-233/11. sz. ügy) 30

A 659/1999 rendelet 14. cikke (1) bekezdése második mondatának téves értelmezésére és alkalmazására, valamint az arányosság elvének, a lojális együttműködés elvének, a jogbiztonság elvének és a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított, második jogalapról (T-233/11. sz. ügy). 30

Az elégtelen és ellentmondásos indokolásra, valamint az EUMSZ 296. cikk megsértésére alapított, harmadik jogalapról (T-233/11. sz. ügy) 33

A védelemhez való jog megsértésére, a felperes eljárási jogainak megsértésére, hatáskörrel való visszaélésre, valamint a megfelelő ügyintézés elvének, továbbá a pártatlan és alapos vizsgálatra vonatkozó kötelezettségnek a megsértésére alapított, negyedik jogalapról (T-262/11. sz. ügy) 36

A költségekről 38